

Bruxelles, 24.1.2017
COM(2017) 30 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Consolidarea drepturilor cetățenilor într-o Uniune a schimbărilor democratice

Raportul din 2017 privind cetățenia Uniunii

Cuprins

1.	Introducere	3
2.	Promovarea drepturilor care decurg din cetățenia UE și a valorilor comune ale UE ..	4
2.1.	Facilitarea cunoașterii de către cetățeni a drepturilor care decurg din cetățenia UE ...	4
2.2.	Consolidarea valorilor europene comune.....	6
3.	Promovarea și consolidarea participării cetățenilor la viața democratică a Uniunii Europene	8
3.1.	Consolidarea implicării cetățenilor în procesul democratic al UE.....	9
3.2.	Creșterea transparenței – către o Uniune mai democratică.....	10
3.3.	Accesul la informații politice dincolo de frontiere	10
3.4.	Îmbunătățirea participării cetățenilor mobili din UE la viața politică.....	11
4.	Simplificarea vieții de zi cu zi a cetățenilor UE.....	12
4.1.	Reducerea birocrăției și informarea cetățenilor	13
4.1.1.	Informarea și asistarea cetățenilor UE aflați în mișcare.....	13
4.1.2.	Reducerea birocrăției în ceea ce privește documentele oficiale ale cetățenilor .	14
4.1.3.	Reducerea birocrăției în dreptul familiei.....	14
4.2.	Simplificarea călătoriilor, a vieții și a muncii în întreaga UE pentru cetățeni	15
4.2.1.	Sporirea oportunităților pentru studenți, stagiați, profesori și alți lucrători.....	15
4.2.2.	Simplificarea în continuare a vieții și a călătoriilor în UE	16
5.	Întărirea securității și promovarea egalității.....	18
5.1.	Combaterea amenințărilor la adresa securității și protejarea cetățenilor	18
5.1.1.	Combaterea amenințărilor la adresa securității într-un spațiu de justiție și drepturi fundamentale bazat pe încredere reciprocă	18
5.1.2.	Protejarea cetățenilor UE în străinătate	19
5.2.	Protejarea tuturor cetățenilor și promovarea egalității și a nediscriminării	20
5.2.1.	Protejarea și sprijinirea victimelor și a martorilor.....	20
5.2.2.	Promovarea egalității și a nediscriminării	21
6.	Concluzie.....	23

1. INTRODUCERE

Cetățenia UE, de care beneficiază toți europenii și care completează (dar nu înlocuiește) cetățeniile naționale, întruchipează drepturile și valorile comune, precum și bogata diversitate a unei uniuni de naționalități și limbi diferite.

Tratatul de la Lisabona și Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene au consolidat drepturile, oportunitățile și garanțiile conferite de cetățenia UE. Printre acestea se numără libertatea de a călători, de a munci și de a studia în alte țări ale UE, de a participa la viața politică europeană și de a beneficia de protecție împotriva discriminării pe motiv de cetățenie.

Pentru a înțelege în profunzime situația cetățeniei UE în întreaga Uniune și pentru a evalua impactul acesteia asupra vieții de zi cu zi a cetățenilor europeni, precum și necesitatea unor măsuri suplimentare, în 2015 Comisia a realizat o consultare dedicată¹ și două sondaje privind cetățenia UE², dintre care unul pe tema drepturilor electorale³. De asemenea, au fost organizate evenimente cu principalele părți interesate, în special cu Parlamentul European și cu Comitetul Regiunilor⁴. S-a primit feedback și direct din partea cetățenilor și a părților interesate din UE⁵.

De la consacrarea cetățeniei UE pentru prima dată în Tratatul de la Maastricht, în urmă cu douăzeci și cinci de ani, s-au înregistrat progrese semnificative în asigurarea caracterului efectiv al drepturilor cetățenilor UE în practică. În prezent, două treimi dintre europeni se consideră cetățeni ai UE, chiar mai mulți în rândul generațiilor tinere⁶.

Cu toate acestea, sunt necesare eforturi continue pentru a asigura cunoașterea de către toți cetățenii UE a drepturilor pe care le au și posibilitatea lor de a participa plenar la procesul democratic european. Aceasta constituie o prioritate politică a Comisiei, care și-a exprimat dorința ca Uniunea să fie una a schimbărilor democratice⁷. Este și un efort comun, în cadrul căruia statele membre, parlamentele naționale și instituțiile UE colaborează în vederea

¹ Consultare publică privind cetățenia UE, valorile comune, drepturile și participarea democratică, lansată de Comisie la 14 septembrie 2015 („consultarea publică din 2015 privind cetățenia UE”), http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/2015_public_consultation_booklet_en.pdf.

² Eurobarometru Flash 430 – Cetățenia Uniunii Europene – octombrie 2015 („Eurobarometrul din 2015 privind cetățenia UE”).

³ Eurobarometru Flash 431 – Drepturi electorale – noiembrie 2015 („Eurobarometrul din 2015 privind drepturile electorale”).

⁴ Audiere comună a Parlamentului European și a Comisiei din 15 martie 2016 – „Cetățenia Uniunii în practică: valorile noastre comune, drepturile și participarea democratică”; a se vedea și conferința privind cetățenia UE și justiția, organizată de Președinția luxemburgheză în perioada 14-15 septembrie 2015 cu sprijinul Comisiei, <http://www.eu2015lu.eu/en/agenda/2015/09/14-15-conf-cjue-citoyens/index.html>. [A se vedea și conferința de la Oviedo pe tema cetățeniei, organizată în comun de Comisie și Comitetul Regiunilor în septembrie 2016: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=34851.](http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=34851)

⁵ S-au primit inclusiv reclamații și solicitări de informații din partea organizațiilor societății civile, precum și a cetățenilor, inclusiv în cadrul portalului Europa ta, care a primit întrebarea cu numărul 210 000 în decembrie 2016.

⁶ Conform Eurobarometrului standard privind cetățenia UE din primăvara anului 2016 („Eurobarometrul standard din 2016 privind cetățenia UE”), sentimentul apartenenței la cetățenia europeană se află la cel mai înalt nivel după cel înregistrat în 2010, cu 66 % per total (67 % în primăvara anului 2015), 70 % în rândul persoanelor cu vârsta sub 50 de ani și 77 % în rândul persoanelor cu vârsta de cel mult 25 de ani.

⁷ Jean-Claude Juncker, Un nou început pentru Europa: Agenda mea pentru locuri de muncă, creștere, echitate și schimbări democratice (Orientări politice pentru viitoarea Comisie Europeană).

consolidării încrederii cetățenilor europeni în proiectul nostru comun, pentru o Europă mai puternică și mai bună⁸.

În 2013, Comisia a anunțat douăsprezece noi inițiative în șase domenii cheie pentru eliminarea obstacolelor rămase în calea exercitării de către cetățeni a drepturilor conferite de UE⁹. De atunci, Comisia a acționat în toate aceste direcții¹⁰.

Cu acest al treilea raport privind cetățenia UE, Comisia face bilanțul progreselor realizate în raport cu prioritățile sale politice privind locurile de muncă, creșterea economică, echitatea și schimbările democratice. Raportul prezintă principalele inițiative adoptate din 2014 pentru promovarea și consolidarea cetățeniei europene și înaintează propuneri concrete pentru realizarea priorităților sale principale constând în promovarea, protejarea și consolidarea drepturilor care decurg din cetățenia UE.

2. PROMOVAREA DREPTURILOR CARE DECURG DIN CETĂȚENIA UE ȘI A VALORILOR COMUNE ALE UE

Cetățenii trebuie să își cunoască drepturile pentru a putea beneficia de ele. Deși unele drepturi sunt bine cunoscute și puse în aplicare în mod eficace, mai există unele lacune și neînțelegeri. Caracterul efectiv al drepturilor care decurg din cetățenia UE depinde de această conștientizare în rândul cetățenilor, la nivelul guvernelor statelor membre și al autorităților locale și regionale.

1.1. Facilitarea cunoașterii de către cetățeni a drepturilor care decurg din cetățenia UE

Europenii sunt mai conștienți ca niciodată de **statutul lor de cetățeni ai Uniunii**¹¹, iar cei mai mulți dintre ei consideră în prezent că **își cunosc drepturile de cetățeni ai UE**¹². De asemenea, ei se consideră **mai bine informați cu privire la aceste drepturi**, deși nu neapărat cu privire la toate¹³: de exemplu, nivelul de conștientizare a dreptului la protecție consulară rămâne scăzut¹⁴. Procentul europenilor care **doresc să afle** mai multe despre drepturile lor continuă să crească¹⁵. În plus, este posibil ca cetățenii UE să nu fie întotdeauna conștienți de faptul că beneficierea de drepturile care decurg din cetățenia UE presupune și anumite responsabilități¹⁶. De exemplu, ei pot trece cu vederea importanța documentelor lor de identitate și de călătorie, precum și faptul că trebuie să declare imediat pierderea și furtul acestora pentru a reduce riscurile de fraudă.

⁸ Jean-Claude Juncker, Discursul privind starea Uniunii (2016): Către o Europă mai bună – O Europă care protejează, capacitează și apără (Strasbourg, 14 septembrie 2016).

⁹ Raport privind cetățenia UE - 2013 [COM(2013) 269 final].

¹⁰ A se vedea anexa la prezentul raport pentru o prezentare completă a acțiunilor întreprinse începând cu anul 2013.

¹¹ 87 % sunt conștienți de statut și 78 % știu cum se dobândește: Eurobarometrul din 2015 privind cetățenia UE.

¹² Eurobarometrul standard din 2016 privind cetățenia UE.

¹³ Eurobarometrul din 2015 privind cetățenia UE. 42 % se consideră destul de bine sau foarte bine informați cu privire la drepturile lor (în creștere cu 6 puncte procentuale față de Eurobarometrul din 2012 privind cetățenia UE).

¹⁴ *Idem*. 72 % dintre respondenți știu că cetățenii UE au dreptul, atunci când se află în afara UE, să solicite ajutor din partea ambasadei oricărui stat membru al UE, în cazul în care țara lor nu are ambasadă în statul respectiv. Cu toate acestea, 75 % consideră, în mod eronat, că ar avea dreptul de a solicita acest ajutor și în cazul șederii într-un alt stat din UE.

¹⁵ Eurobarometrul standard din 2016 privind cetățenia UE.

¹⁶ Articolul 20 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

Îmbunătățirea în continuare a înțelegerii drepturilor care decurg din cetățenia UE, inclusiv a dreptului la liberă circulație, precum și a condițiilor aferente este importantă pentru aplicarea lor efectivă în mod curent.

Comisia va continua să depună eforturi pentru a informa cetățenii despre drepturile care decurg din cetățenia UE și despre ce au de făcut în cazul în care acestea nu le sunt respectate¹⁷. Comisia va continua, de asemenea, să sprijine numărul tot mai mare de cetățeni ai UE care caută informații cu privire la drepturile lor, în special prin intermediul portalului Europa ta¹⁸, care primește în prezent peste 1,4 milioane de vizite pe lună¹⁹. Portalul e-justiție²⁰, un ghiseu unic electronic în domeniul justiției, completează acest instrument punând la dispoziția cetățenilor care solicită acces la sistemul de justiție (precum și a judecătorilor, a avocaților și a altor profesioniști din domeniu) informații privind sistemele de justiție și îmbunătățind accesul la justiție. De asemenea, Comisia își îmbunătățește site-ul Europa pentru a ajuta oamenii să găsească rapid și ușor informațiile pe care le caută²¹. Eforturile de îmbunătățire a accesibilității site-ului Europa vor facilita accesul la aceste informații pentru persoanele cu handicap.

În multe cazuri, statele membre sunt cele mai în măsură să îi ajute pe cetățeni să își exercite drepturile care decurg din cetățenia UE. Autoritățile sau organismele naționale²², inclusiv judecătorii, autoritățile regionale și locale, îndeplinesc un rol esențial în informarea cetățenilor și în sensibilizarea acestora cu privire la drepturile pe care le au în calitate de cetățeni ai UE, precum și în asigurarea respectării acestor drepturi. Statele membre cooperează și prin intermediul rețelei SOLVIT, care încearcă, cu sprijinul Comisiei, să soluționeze problemele cu care se confruntă persoanele în exercitarea drepturilor pe care le au în calitate de cetățeni ai UE²³. Viitorul plan de acțiune al SOLVIT ar trebui să consolideze capacitatea, vizibilitatea și autoritatea acestei rețele ca instrument de soluționare a problemelor întreprinderilor și ale cetățenilor, precum și ca instrument de feedback. Comisia lansează și un instrument de e-learning pentru a ajuta birourile de prim contact care au un rol esențial în asigurarea aplicării

¹⁷ Eurobarometrul din 2015 privind cetățenia UE. 26 % dintre respondenți nu se consideră suficient de informați cu privire la ce au de făcut în cazul în care nu le sunt respectate drepturile, ceea ce reprezintă o ușoară îmbunătățire în comparație cu situația din 2012. A se vedea și punctul 11 din anexă.

¹⁸ Șaizeci de experți ai portalului „Europa ta” oferă în fiecare zi răspunsuri la întrebări și consiliere în termeni ușor de înțeles cu privire la drepturile personale care decurg din cetățenia UE, în toate cele 24 de limbi oficiale ale UE.

¹⁹ În plus, se are în vedere valorificarea oportunităților oferite de baza de date cu recomandări a portalului Europa ta, care conține 210 000 de răspunsuri, pentru îmbunătățirea informațiilor furnizate în prezent pe portalul Europa ta.

²⁰ A se vedea <https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home>.

²¹ Site-ul europa.eu primește aproximativ 400 de milioane de vizite în fiecare an și este unul dintre cele mai mari domenii din lume. În 2013 a fost lansat proiectul „Transformare digitală”, menit să reorganizeze complet site-ul „Europa”, proces care se preconizează că se va încheia până în 2017.

²² De exemplu, organismele de specialitate înființate în temeiul Directivei privind drepturile lucrătorilor (Directiva 2014/54/UE privind măsurile de facilitare a exercitării drepturilor conferite lucrătorilor în contextul liberei circulații a lucrătorilor, JO L 128, 30.4.2014, p. 8-14), care vor contribui cu siguranță la creșterea gradului de conștientizare în rândul lucrătorilor din Uniune (inclusiv al persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă) și al membrilor familiilor acestora, al angajatorilor din sectorul public și privat, al autorităților publice, al partenerilor sociali, al ONG-urilor, al altor părți interesate și al oamenilor în general cu privire la impactul legislației Uniunii privind libera circulație a lucrătorilor. Aceste organisme au, printre altele, sarcina de a furniza informații referitoare la procedurile de atac și la alte forme de asistență specifice lucrătorilor și membrilor familiilor acestora.

²³ SOLVIT reprezintă o rețea de autorități naționale care colaborează pentru a găsi soluții informale, extrajudiciare și gratuite pentru problemele cu care se confruntă cetățenii.

drepturilor cetățenilor UE la liberă circulație, în special autoritățile locale și regionale, să înțeleagă și să aplice corect normele UE în materie de liberă circulație.

În plus, statele membre au responsabilitatea concretă de a ține seama de faptul că, atunci când acordă sau retrag cetățenia, acordă sau retrag și cetățenia UE și, prin urmare, trebuie să respecte principiul cooperării loiale și limitele stabilite de Curtea de Justiție.

1.2. Consolidarea valorilor europene comune

Valorile noastre, printre care se numără libertatea, democrația și statul de drept, reprezintă o parte integrantă a modului nostru de viață european²⁴. Cetățenia Uniunii înseamnă, de asemenea, a beneficia de egalitate de tratament și a împărtăși un sistem de valori comune susținute de către Uniune, printre care se regăsesc respectarea demnității umane, egalitatea și drepturile omului, precum și incluziunea, toleranța și respectarea diversității²⁵.

Cetățenii UE așteaptă să se întreprindă mai multe acțiuni pentru promovarea valorilor comune ale Uniunii Europene²⁶. Ei au indicat că acest lucru ar trebui realizat în special prin educație, prin mobilitatea tinerilor și prin activități culturale. Aceasta a fost și motivația adoptării Declarației de la Paris din martie 2015²⁷.

Promovarea conștientizării cetățeniei UE și a valorilor care decurg din aceasta în rândul tinerilor europeni care ajung la vârsta la care pot vota și al persoanelor care obțin cetățenia unui stat membru, precum și în societate în ansamblul său, necesită un efort comun al tuturor actorilor implicați la toate nivelurile – statele membre, inclusiv autoritățile locale și regionale ale acestora²⁸, instituțiile UE și societatea civilă.

În comunicarea sa din 14 iunie 2016 privind sprijinirea prevenirii radicalizării care duce la extremism violent, Comisia a anunțat acțiuni concrete. În special, Comisia va înființa o rețea care să faciliteze contactele directe cu modele pozitive în școli și în cluburile de tineret și de sport, pentru a încuraja și inspira tinerii să devină membri activi și implicați ai societății europene. Comisia va promova mai mult capacitatea activităților pentru tineret, a organizațiilor și a rețelelor de tineret de a acționa ca forțe de incluziune ajutând tinerii să se implice, să participe la activități de voluntariat și să determine o schimbare socială pozitivă și, în strânsă cooperare cu statele membre, va elabora un set de instrumente²⁹ pentru sprijinirea lucrătorilor și a organizațiilor de tineret. De asemenea, Comisia va spori utilizarea platformei online e-Twinning³⁰, care promovează colaborarea și schimburile între profesori și școli din întreaga Europă, și o va extinde la țări din vecinătatea Uniunii Europene.

Valorile europene sunt susținute prin programul Erasmus+, care a oferit deja unui număr de cinci milioane de persoane posibilitatea de a studia, de a se pregăti, de a participa la activități de voluntariat sau de a câștiga experiență profesională într-o altă țară, contribuind astfel la promovarea cetățeniei active și a solidarității. Începând din 2015, Erasmus+ a pus un accent

²⁴ Jean-Claude Juncker, Discursul privind starea Uniunii 2016. A se vedea și: Comunicarea Comisiei privind sprijinirea prevenirii radicalizării care duce la extremism violent [COM (2016) 379 final].

²⁵ Articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană.

²⁶ Consultarea publică din 2015 privind cetățenia UE.

²⁷ Declarație privind promovarea prin educație a cetățeniei și a valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării, ST 8965/15.

²⁸ 78 % dintre respondenții la consultarea publică din 2015 privind cetățenia UE așteaptă ca autoritățile locale și regionale să joace un rol mai important în acest context.

²⁹ Planul de lucru al Uniunii Europene pentru tineret pentru perioada 2016-2018, JO C 417, 15.12.2015, p. 1-15.

³⁰ http://eacea.ec.europa.eu/llp/comenius/comenius_etwinning_en.php.

deosebit pe proiectele de sprijinire a incluziunii sociale și de prevenire a radicalizării. În 2016, prin acest program s-au pus la dispoziție peste 400 de milioane EUR, prin intermediul unor parteneriate transnaționale, pentru dezvoltarea la nivelul cetățenilor a unor abordări și practici inovatoare în materie de politici, care să acorde prioritate incluziunii sociale, promovării valorilor comune și înțelegerii interculturale, iar 13 milioane EUR sunt alocați pentru sprijinirea intensificării acestor acțiuni.

Voluntariatul este un alt mod de a pune în practică valorile UE. Prin consolidarea solidarității, a înțelegerii reciproce și a toleranței, acesta contribuie la creșterea coeziunii sociale și a cetățeniei active. Serviciul european de voluntariat va fi consolidat și se vor lua măsuri pentru a promova acordarea de credite de studiu pentru participarea la activități de voluntariat, precum și elaborarea unor programe de învățământ care să combine conținutul academic cu implicarea civică prin programul Erasmus+. Corpul european de solidaritate, ancorat în valorile europene de bază ale angajamentului și solidarității, va valorifica programele existente pentru tineret ale UE în prima sa etapă și în cadrul componentei sale de voluntariat³¹, mobilizând totodată rețelele consacrate de actori în domeniul ocupării forței de muncă, al educației și al societății civile din întreaga Europă pentru ca tinerii să poată oferi ajutor acolo unde este cel mai necesar. Acesta va servi ca factor de legătură în rândul tinerilor care lucrează la un proiect comun de solidaritate, contribuind astfel la realizarea unei perspective europene mai puternice. Tinerii din întreaga UE vor putea să participe la o mare varietate de activități de solidaritate prin sprijinirea unei organizații neguvernamentale (ONG), a unei autorități locale sau a unei societăți private care participă la remedierea unor situații dificile în cadrul UE, cum sunt reconstrucția comunităților în urma dezastrelor naturale, soluționarea unor probleme sociale precum excluziunea socială, sărăcia, sănătatea și provocările demografice sau primirea și integrarea refugiaților³².

*Programul „Drepturi, egalitate și cetățenie”*³³ finanțează acțiuni care promovează conștientizarea și cunoașterea drepturilor care decurg din cetățenia UE și a valorilor sale de bază. În 2016 s-au alocat 2,5 milioane EUR pentru promovarea unei incluziuni reușite și participării cu succes a cetățenilor mobili din UE în țara gazdă³⁴. De asemenea, acest program oferă fonduri pentru proiectele cetățenești de încurajare a toleranței și de prevenire și combatere a rasismului și a xenofobiei și sprijină inițiativele de realizare a unei mai bune înțelegeri între comunități, inclusiv prin activități interreligioase și interculturale. *Programul „Europa pentru cetățeni”* oferă un forum unic pentru implicarea cetățenilor în UE³⁵. Acesta va fi dezvoltat în continuare pentru a i se maximiza impactul prin finanțarea strategică a unor activități destinate cetățenilor, pentru a sprijini promovarea cetățeniei europene și a valorilor

³¹ https://europa.eu/youth/volunteering_ro.

³² http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3062_ro.htm.

³³ Regulamentul (UE) nr. 1381/2013 de instituire a programului „Drepturi, egalitate și cetățenie” pentru perioada 2014-2020, JO L 354, 28.12.2013, p. 62-72.

³⁴ Această sumă include activități de dezvoltare, identificare și promovare a schimbului și a diseminării celor mai bune practici puse în aplicare la nivel local/regional/național pe tot teritoriul UE, pentru a promova incluziunea și participarea cu succes a cetățenilor mobili din UE la viața civică și politică a statului membru care îi găzduiește (de exemplu, prin intermediul serviciilor de informare de tip ghișeu unic dedicate nou-veniților, prin promovarea participării cetățenilor UE care provin din alte state membre la alegerile locale etc.).

³⁵ A se vedea studiul publicat recent de Parlamentul European: European Implementation Assessment, Europe for Citizens Programme (2014-2020) [Evaluarea punerii în aplicare la nivel european a programului „Europa pentru cetățeni” (2014-2020)], PE 581.418, p. 4.

Uniunii.³⁶ Programul oferă oportunități de dezbatere, de reflecție și de colaborare în rețea, încurajând astfel angajamentul civic. În fiecare an, programul reunește peste 1 milion de cetățeni ai Uniunii Europene în diverse proiecte, de la nivel local până la nivel european, promovând astfel sentimentul apartenenței la UE în calitate de cetățean.

Priorități pentru perioada 2017-2019: Promovarea drepturilor care decurg din cetățenia UE și a valorilor comune ale UE

Comisia:

1. În 2017 și 2018, va desfășura o **campanie de sensibilizare și de informare la nivelul întregii UE privind drepturile care decurg din cetățenia UE**, inclusiv dreptul la protecție consulară și drepturile electorale, în perspectiva alegerilor europene din 2019³⁷.
2. Va lua măsuri menite să consolideze **Serviciul european de voluntariat** și să promoveze beneficiile voluntariatului și integrarea sa în educație. Până în 2020, va invita primii 100 000 de tineri europeni să devină voluntari în cadrul **Corpului european de solidaritate**, care le va oferi posibilitatea să acumuleze noi competențe și experiențe semnificative, să aibă o contribuție importantă pentru societate în întreaga UE, să câștige o experiență de neprețuit și să dobândească aptitudini valoroase la început de carieră³⁸.
3. Va proteja esența cetățeniei UE și valorile sale intrinsece. În perioada 2017-2018, va realiza un raport privind **sistemele naționale prin care se acordă investitorilor cetățenia UE**, în care va descrie acțiunile Comisiei în acest domeniu, precum și legislația și practicile naționale actuale, și va oferi orientări statelor membre.

3. PROMOVAREA ȘI CONSOLIDAREA PARTICIPĂRII CETĂȚENILOR LA VIAȚA DEMOCRATICĂ A UNIUNII EUROPENE

Un cetățean european se bucură și de drepturi politice. Toți cetățenii majori ai UE au drept de vot în alegerile pentru Parlamentul European. Cetățenii mobili din UE au dreptul de a vota în țara lor de reședință sau în țara lor de origine. Acest drept nu este exercitat la nivel maxim³⁹.

Democrația reprezentativă reprezintă piatra de temelie a funcționării Uniunii Europene. Aceasta presupune transparență și o cultură politică accesibilă, responsabilă, susținută de un sistem electoral eficient și de un electorat informat și implicat.

³⁶ Se acordă deja sprijin, de exemplu, rețelelor de orașe și proiectelor societății civile care le oferă cetățenilor posibilitatea de a participa în mod concret la elaborarea politicilor UE.

³⁷ Campania va include facilitarea obținerii de către cetățeni a informațiilor relevante pe site-ul Comisiei dedicat protecției consulare, precum și creșterea gradului de conștientizare privind valoarea documentelor europene de identitate și de călătorie. Campania se va baza și pe alte activități finanțate de UE, inclusiv prin programul „Drepturi, egalitate și cetățenie”, pentru a ajunge la tineri și prin diferite canale, inclusiv prin noile mijloace de informare.

³⁸ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3062_ro.htm.

³⁹ Eurobarometrul din 2015 privind drepturile electorale.

1.3. Consolidarea implicării cetățenilor în procesul democratic al UE

Consolidarea implicării cetățenilor în procesul democratic al UE presupune un efort comun din partea statelor membre, inclusiv a autorităților locale și regionale, a instituțiilor UE și a societății civile.

În raportul său privind alegerile europene din 2014⁴⁰, Comisia a semnalat necesitatea (în perspectiva alegerilor din 2019) de a examina cauzele prezenței constant scăzute la vot la alegerile europene în unele state membre, precum și de a identifica modalități de soluționare a acestei probleme. Implicarea cetățenilor este mult mai probabilă atunci când aceștia știu pentru ce politici, programe și partide politice votează. Dar participarea nu înseamnă doar votul, ci și asumarea unui rol activ în dezbaterile politice și în viața partidelor politice și prezentarea candidaturii la alegeri. Înseamnă implicare în activitatea instituțiilor UE și tragerea lor la răspundere.

Dialogurile cu cetățenii și participarea cetățenilor la evenimentele de campanie ale partidelor europene și la discuțiile online înainte de alegerile pentru Parlamentul European din 2014 au arătat că se dorește o mai bună interacțiune cu politicienii locali, naționali și ai Uniunii Europene⁴¹. Majoritatea europenilor cred, de asemenea, că rata de participare la alegerile europene ar fi mai ridicată dacă alegătorii ar fi mai informați cu privire la impactul pe care îl are Uniunea asupra vieții lor cotidiene, precum și cu privire la alegerile parlamentare europene⁴². Comisia va intensifica dialogurile cu cetățenii și va lua măsuri suplimentare pentru a-și explica politicile în fața cetățenilor, așa cum a subliniat președintele Comisiei, Jean-Claude Juncker, în discursul său privind starea Uniunii din 2016.

Încurajarea prezenței la vot la alegerile europene constituie o responsabilitate comună. Statele membre trebuie să promoveze participarea la viața democratică printr-o mai bună informare a cetățenilor cu privire la drepturile de a vota în cadrul alegerilor locale și europene⁴³ și prin eliminarea obstacolelor aflate în calea participării acestora⁴⁴. În plus, cetățenii Uniunii Europene, în special cei care votează într-o altă țară decât țara de cetățenie, ar saluta introducerea unor practici prin care li s-ar facilita votarea în cadrul acestor alegeri în calitate de cetățeni străini (de exemplu, prin corespondență, prin înregistrarea online pe lista electorală, prin vot electronic)⁴⁵. Astfel de practici vor aduce beneficii tuturor cetățenilor UE.

În perioada premergătoare alegerilor europene din 2019, Comisia va organiza în 2018 un eveniment la nivel înalt privind participarea democratică, care va pune un accent deosebit pe încurajarea celor mai bune practici de sporire a participării tinerilor și a grupurilor vulnerabile și slab reprezentate.

⁴⁰ COM(2015) 206 final.

⁴¹ 87 % dintre participanții la aceste dialoguri au declarat că vor vota la alegerile europene [Raportul Comisiei „Dialogurile cu cetățenii – o contribuție la dezvoltarea spațiului public european”, COM(2014) 173 final].

⁴² Eurobarometrul din 2015 privind drepturile electorale.

⁴³ Potrivit Eurobarometrului din 2015 privind cetățenia UE, majoritatea respondenților își identifică în mod corect drepturile electorale la nivel european (67 %) și la nivel local (54 %). Chiar dacă aceste cifre sunt mai mari decât în 2007, nivelul de conștientizare a acestor drepturi a scăzut ușor după 2012.

⁴⁴ Pentru grupurile slab reprezentate și/sau vulnerabile, cum ar fi persoanele cu handicap. A se vedea și studiul publicat de Agenția pentru drepturi fundamentale a Uniunii Europene în octombrie 2010 privind dreptul la participare politică al persoanelor cu probleme de sănătate mentală și al persoanelor cu retardare mentală.

⁴⁵ Eurobarometrul din 2015 privind drepturile electorale. În cadrul consultării publice din 2015 privind cetățenia UE, 21 % dintre respondenți au declarat că au întâmpinat dificultăți în ceea ce privește exercitarea drepturilor electorale atunci când au locuit într-o altă țară din UE.

1.4. Creșterea transparenței – către o Uniune mai democratică

În baza Tratatului de la Lisabona, Comisia a luat măsuri pentru creșterea transparenței și a nivelului democratic al alegerilor din 2014 pentru Parlamentul European, inclusiv prin promovarea sistemului candidatului cap de listă (*Spitzenkandidaten*)⁴⁶.

Alegerile din 2014 pentru Parlamentul European au fost fundamental diferite de cele anterioare, în sensul că au stabilit o legătură clară între rezultatele alegerilor și alegerea președintelui Comisiei Europene.

În noiembrie 2015, Parlamentul European a prezentat o inițiativă legislativă privind alegerile pentru Parlamentul European⁴⁷, care urmărea consolidarea în continuare a dimensiunii democratice și transnaționale a alegerilor europene și legitimitatea democratică a procesului de luare a deciziilor în UE, de exemplu prin introducerea principiului candidaților cap de listă în legislația electorală a Uniunii și prin sporirea vizibilității partidelor politice europene⁴⁸. Reforma Actului electoral reprezintă un prilej ca Uniunea să devină mai democratică.

De asemenea, Comisia va putea fi trasă la răspundere din punct de vedere al procesului democratic într-un număr mai mare de cazuri, prin eliminarea regulii care le impune comisarilor să demisioneze înainte de a candida la alegerile europene. La 23 noiembrie 2016, Comisia a propus Parlamentului European să actualizeze în consecință Acordul-cadru din 2010 privind relațiile dintre Parlamentul European și Comisia Europeană⁴⁹. Dialogul deschis cu toate părțile interesate și creșterea gradului de conștientizare în perioada premergătoare alegerilor europene vor valorifica noile caracteristici ale alegerilor, introduse în 2014.

În final, răspunzând prin aceasta și unei solicitări a Parlamentului European de investigare a utilizării votului electronic⁵⁰, Comisia va analiza modul în care utilizarea unor instrumente ale societății digitale poate contribui la dezbateră democratică și poate îmbunătăți procesul electoral și participarea democratică, inclusiv pentru cetățenii mobili din UE, pentru tineri și pentru grupurile slab reprezentate⁵¹.

1.5. Accesul la informații politice dincolo de frontiere

Respondenții la consultarea publică din 2015 privind cetățenia UE au considerat că lipsa accesului transfrontalier la știri politice, în special la platformele media din alte țări ale UE, și nediscutarea chestiunilor politice în mass-media altor țări reprezintă o problemă. Acest lucru îngreunează urmărirea de către cetățenii UE care trăiesc în străinătate a știrilor din țara de cetățenie, precum și obținerea unei perspective mai ample asupra știrilor și a dezbaterilor politice de către ceilalți cetățeni.

Mijloacele libere de informare și accesul la un pluralism de opinii în societate și în mass-media sunt indispensabile pentru o democrație sănătoasă. Prin organizarea celui de al doilea colocviu anual privind drepturile fundamentale, cu accent pe pluralismul mediatic și pe

⁴⁶ Recomandarea Comisiei privind consolidarea desfășurării democratice și eficiente a alegerilor pentru Parlamentul European (2013/142/UE), JO L 79, 21.3.2013, p. 29-32; și raportul „În vederea unor alegeri mai democratice pentru Parlamentul European” [COM(2014) 196 final].

⁴⁷ Rezoluția Parlamentului European din 11 noiembrie 2015 referitoare la reforma legislației electorale a Uniunii Europene [P8_TA(2015)0395 – 2015/2035(INL)].

⁴⁸ Această propunere se află în prezent în dezbateră în Consiliu.

⁴⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3929_ro.htm.

⁵⁰ Primul raport intermediar al Comisiei privind punerea în aplicare a proiectelor-pilot și a acțiunilor pregătitoare (2016).

⁵¹ A se vedea <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/rec/topics/rec-rppi-evot-ag-2016.html>.

democrație, Comisia a reunit principalele părți interesate pentru a discuta modalitățile de stimulare a dezbaterii politice pe teme cruciale pentru societățile democratice, printr-un climat mediatic pluralist. Rezultatele vor fundamenta acțiunile viitoare ale Comisiei în acest domeniu⁵².

În prezent, internetul constituie principala sursă de informații politice pentru majoritatea cetățenilor, în special pentru generațiile mai tinere⁵³. De asemenea, europenii utilizează din ce în ce mai mult serviciile de conținut online în deplasările lor în diferite țări. Respectându-și Strategia privind piața unică digitală⁵⁴, Comisia a propus un regulament care să le permită cetățenilor să se deplaseze în interiorul UE cu conținutul digital pe care l-au cumpărat sau la care s-au abonat la domiciliu⁵⁵.

1.6. Îmbunătățirea participării cetățenilor mobili din UE la viața politică

Deși cetățenii UE au dreptul de a candida la alegerile locale într-un alt stat membru în care locuiesc, în aceleași condiții ca și cetățenii țării respective, în unele state ale Uniunii anumite posturi din cadrul organelor executive municipale pot fi ocupate numai de către cetățenii țărilor respective. Părerile cetățenilor cu privire la corectitudinea acestei situații sunt împărțite în mod echilibrat, iar Comisia va examina în continuare această problemă în următorul raport privind alegerile locale⁵⁶.

Cetățenii nu dobândesc dreptul de a vota la alegerile naționale sau prezidențiale atunci când se mută într-o altă țară din UE⁵⁷. În plus, în prezent, cetățenii anumitor țări din UE își pot pierde dreptul de a vota la alegerile naționale din țara de origine (privarea de dreptul de vot) dacă trăiesc într-o altă țară a Uniunii o anumită perioadă de timp⁵⁸. Cetățenii nu ar trebui să fie defavorizați ca urmare a exercitării dreptului la liberă circulație. În 2014, Comisia⁵⁹ a invitat statele membre în cauză să le permită cetățenilor lor care fac uz de drepturile de liberă circulație să își păstreze dreptul de vot în cadrul alegerilor naționale în cazul în care se arată în continuare interesați de viața politică a țării lor. Comisia va continua să monitorizeze evoluțiile din statele membre respective și va lua în considerare măsuri adecvate pentru a le încuraja să caute soluții echilibrate. De asemenea, Comisia va explora posibilități prin care cetățenii UE aflați într-o altă țară decât cea de origine, care și-au exercitat dreptul la liberă circulație, să voteze în cadrul alegerilor naționale din țara în care locuiesc.

⁵² Colocviul anual privind drepturile fundamentale din 2016.

⁵³ Consultarea publică din 2015 privind cetățenia UE.

⁵⁴ COM(2015) 192 final.

⁵⁵ COM(2015) 627 final.

⁵⁶ Mai mult de opt din zece respondenți la consultarea publică din 2015 privind cetățenia UE au considerat că cetățenii UE din alte state membre ar trebui să poată face parte din componența organului executiv al unei municipalități, în timp ce respondenții la Eurobarometrul din 2015 privind drepturile electorale au avut păreri împărțite pe această temă.

⁵⁷ 64 % dintre respondenții la Eurobarometrul din 2015 privind cetățenia UE au considerat că este justificată dobândirea de către cetățeni a dreptului de a vota la alegerile naționale.

⁵⁸ 67 % dintre respondenții la Eurobarometrul din 2015 privind cetățenia UE au considerat nejustificată pierderea de către cetățeni a dreptului de a vota la alegerile naționale din țara de origine.

⁵⁹ Recomandarea de abordare a consecințelor privării de dreptul de vot pentru cetățenii Uniunii care își exercită dreptul la liberă circulație (2014/53/UE), JO L 32, 1.2.2004, p. 34-35.

Priorități pentru perioada 2017–2019: Promovarea și consolidarea participării cetățenilor la viața democratică a Uniunii Europene

Comisia:

1. Va intensifica **dialogurile cu cetățenii** și va încuraja dezbaterile publice, pentru ca publicul să înțeleagă mai bine impactul Uniunii Europene asupra vieții de zi cu zi a cetățenilor și pentru încurajarea schimbului de opinii cu aceștia.
2. În 2017, va publica un raport despre punerea în aplicare a **legislației UE privind alegerile locale**, pentru a se asigura că cetățenii Uniunii își pot exercita efectiv drepturile de vot la nivel local.
3. În 2018, va **promova cele mai bune practici care să îi ajute pe cetățeni să voteze și să candideze la alegerile Uniunii Europene**, inclusiv în ceea ce privește păstrarea dreptului de vot atunci când se mută în alt stat membru și accesul transfrontalier la știrile politice, în vederea favorizării prezenței la vot și a unei ample participări democratice în perspectiva alegerilor europene din 2019⁶⁰.

4. SIMPLIFICAREA VIEȚII DE ZI CU ZI A CETĂȚENILOR UE

Odată cu consacrarea liberei circulații pentru prima dată în tratate, în urmă cu 60 de ani, a devenit mult mai ușor să trăim, să muncim, să studiem și să călătorim în străinătate în Europa⁶¹. Peste 15 milioane de europeni își au reședința într-o altă țară din UE⁶². Libera circulație le oferă cetățenilor UE posibilitatea de a călători, de a studia, de a face afaceri, de a munci și de a locui în alte țări ale Uniunii. Sondajele arată că cetățenii UE, în special tinerii, consideră că libera circulație este cea mai bună realizare a Uniunii Europene⁶³. Aceștia o apreciază ca fiind benefică atât pentru ei personal, cât și pentru economiile țărilor lor.⁶⁴

Cu toate acestea, este posibil ca europenii să întâmpine încă dificultăți legate de mutarea sau traiul într-o altă țară din UE⁶⁵. Unele dificultăți sunt de natură legală, altele sunt procedurale, altele tehnologice, dar, de multe ori, este nevoie doar de o schimbare relativ minoră pentru a se produce o diferență majoră.

⁶⁰ Aceste bune practici vor viza și instrumentele democrației electronice, sistemele de votare la distanță (de exemplu, votul electronic) și accesul transfrontalier la informații politice și vor urmări îmbunătățirea ratei scăzute de participare la vot.

⁶¹ Europeanizarea vieții cotidiene are loc la un nivel mai intens decât se crede în general, pentru un procent mai mare de cetățeni europeni. De exemplu, peste 50 % dintre cetățenii UE „comunică în mod regulat prin telefon, internet, poștă sau e-mail cu familia și/sau prietenii din străinătate”, „au vizitat cel puțin un alt stat membru al UE în ultimii doi ani”, „se uită la TV în altă limbă decât cea maternă” sau se simt „familiarizați cu cel puțin o altă țară din UE” (EUCROSS – proiect de cercetare finanțat de UE).

⁶² http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics.

⁶³ Sondajul Eurobarometru standard din toamna anului 2016 privind cetățenia UE. 56 % dintre respondenți consideră că „libera circulație a persoanelor, bunurilor și a serviciilor în UE” este cel mai important dintre rezultatele pozitive ale Uniunii, mai important decât „pacea dintre statele membre ale UE”. De asemenea, 81 % dintre europeni se declară în favoarea „liberei circulații a cetățenilor UE, care pot să locuiască, să lucreze, să studieze și să desfășoare activități comerciale oriunde în UE”. Majoritatea respondenților sprijină libera circulație în toate țările).

⁶⁴ Eurobarometrul din 2015 privind cetățenia UE. 71 % dintre respondenți sunt de acord cu afirmația că libera circulație a persoanelor în cadrul UE aduce beneficii globale pentru economia țării lor. De asemenea, în cadrul consultării publice din 2015 privind cetățenia UE, marea majoritate a respondenților au considerat că mutarea într-o altă țară a UE aduce cu sine diversitate culturală, favorizează înțelegerea reciprocă și facilitează dobândirea de cunoștințe și competențe specifice.

⁶⁵ După cum reiese, de exemplu, din plângerile primite prin intermediul SOLVIT și „Europa ta”.

1.7. Reducerea birocrăției și informarea cetățenilor

Respondenții la consultarea publică din 2015 privind cetățenia UE au declarat că dificultățile întâmpinate au fost determinate de cele mai multe ori de proceduri administrative îndelungate sau neclare, de lipsa de informații suficiente și de dificultatea accesării serviciilor private. Aceștia au semnalat și dificultăți în comunicarea dintre autoritățile publice și în cea cu sistemul de sănătate⁶⁶. Mai sunt încă multe de făcut pentru simplificarea exercitării drepturilor de liberă circulație ale cetățenilor UE.

1.7.1. Informarea și asistarea cetățenilor UE aflați în mișcare

Înainte de a se hotărî să se mute într-o altă țară din UE (sau să se întoarcă în țara lor după ce au locuit într-un alt stat al Uniunii), majoritatea europenilor folosesc internetul pentru a găsi informațiile și asistența de care au nevoie pentru a putea, de exemplu, să muncească, să studieze, să călătorească, să locuiască sau să se pensioneze într-un alt stat membru⁶⁷. În practică, informațiile disponibile online sunt adesea greu de găsit, incomplete, greu de înțeles, inexacte, depășite sau indisponibile și nu corespund întotdeauna nevoilor utilizatorilor. Majoritatea europenilor spun că ar fi mai ușor să se stabilească într-o altă țară din UE și să trăiască acolo dacă autoritățile ar furniza informații și recomandări adaptate nevoilor lor individuale, prin portaluri web de tip ghișeu unic, și dacă ar putea îndeplini formalitățile administrative online. Noul Regulament (UE) 2016/589 privind EURES facilitează deja punerea în legătură a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă cu angajatorii la nivel transfrontalier⁶⁸. De asemenea, o mai bună cooperare între autoritățile naționale ar ușura formalitățile⁶⁹.

În Strategia privind piața unică digitală, Comisia s-a angajat să creeze un sistem de informații ușor de utilizat pentru cetățeni și întreprinderi prin extinderea și integrarea portalurilor europene și naționale⁷⁰. Strategia privind piața unică digitală a susținut și „Portalul Digital Unic”, care intenționează să ofere online „*tot ceea ce au nevoie antreprenorii și cetățenii*” pentru a face afaceri transfrontaliere și/sau a călători, cumpăra, munci, studia sau a-și stabili reședința într-o altă țară din piața unică a Uniunii Europene. Portalul ar urma să se bazeze pe portalurile și punctele de contact existente⁷¹, precum și pe rețelele de asistență și de soluționare a problemelor, cu scopul de a le extinde, a le îmbunătăți și a le conecta mai bine pentru a permite cetățenilor și întreprinderilor să aibă acces online la informații cuprinzătoare și de înaltă calitate, la servicii eficiente de asistență și de soluționare a problemelor și la proceduri eficiente.

⁶⁶ În 2014, marea majoritate a problemelor cu care s-au confruntat cetățenii care au utilizat SOLVIT au fost cele legate de securitatea socială, urmate de cele legate de libera circulație. A se vedea http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/solvit/index_en.htm.

⁶⁷ 73 % dintre respondenții din cadrul consultării publice din 2015 privind cetățenia UE au declarat că principala sursă de informații consultată înainte de mutarea într-o altă țară din UE au fost site-urile autorităților publice din țara respectivă, inclusiv ale autorităților regionale și locale.

⁶⁸ Regulamentul (UE) 2016/589 din 13 aprilie 2016 privind o rețea europeană de servicii de ocupare a forței de muncă (EURES), accesul lucrătorilor la servicii de mobilitate și integrarea mai bună a piețelor forței de muncă, JO L 107, 22.4.2016, p. 1-28.

⁶⁹ Consultarea publică din 2015 privind cetățenia UE și consultarea publică din 2016 privind Portalul Digital Unic.

⁷⁰ COM(2015) 0192 final.

⁷¹ Cum ar fi Europa ta, ghișeele unice, punctele de informare despre produse și punctele de contact pentru produsele de construcții.

O piață unică digitală conectată include perfecționarea și crearea de servicii de e-guvernare unitare, ușor de utilizat și centrate pe utilizator pentru acei cetățeni care doresc să studieze, să lucreze, să trăiască și să se pensioneze sau să înființeze și să conducă o afacere oriunde în UE. Comisia analizează și posibilitatea de a pune în aplicare principiul „doar o singură dată”, astfel încât cetățenii și întreprinderile să nu trebuiască să prezinte aceleași informații administrațiilor publice de mai multe ori⁷². Aceasta ar reduce și mai mult povara administrativă asupra cetățenilor⁷³.

1.7.2. Reducerea birocrăției în ceea ce privește documentele oficiale ale cetățenilor

De multe ori, pentru a se căsători sau pentru a obține un loc de muncă într-o altă țară a UE, cetățenii trebuie să treacă prin formalități costisitoare și de durată. În vederea soluționării acestei probleme, în iulie 2016 Uniunea Europeană a adoptat un regulament⁷⁴ care să pună capăt acestei birocrății și să ajute cetățenii să se mute mai ușor într-o altă țară din UE. După ce țările UE vor fi instituit toate măsurile necesare⁷⁵, cetățenii vor putea să prezinte într-un stat membru documente oficiale (cum ar fi certificate de naștere, căsătorie sau deces) emise într-un alt stat fără a fi nevoie să obțină o ștampilă („apostila”) pentru a dovedi că documentele lor sunt autentice. În plus, prin utilizarea unor formulare multilingve, a căror elaborare va fi finalizată de Comisie – împreună cu statele membre – în 2017, cetățenii nu vor fi nevoiți să furnizeze întotdeauna traducerea documentelor lor oficiale.

1.7.3. Reducerea birocrăției în dreptul familiei

Cu cât crește numărul familiilor internaționale din UE⁷⁶, crește și potențialul de apariție a unor litigii transfrontaliere pe probleme de familie. Suferința cauzată de divorț, separarea legală sau moartea poate fi agravată de problemele deseori complexe din domeniul dreptului familiei care apar în legătură cu proprietatea și răspunderea părintească. Soluționarea unor astfel de probleme la nivel transfrontalier poate fi chiar mai complexă și face viața cetățenilor UE deosebit de dificilă. S-au luat măsuri importante în direcția reducerii birocrăției și a realizării unei clarificări din punct de vedere juridic pentru familiile internaționale care trec prin dificultăți și au fost adoptate noi propuneri cu privire la protecția copiilor în cazul litigiilor familiale transfrontaliere.

Normele privind succesiunea internațională⁷⁷ ajută familiile internaționale să stabilească instanța competentă și legea aplicabilă succesiunii lor, de exemplu, în cazul în care defunctul a trăit într-o țară din UE care nu era țara sa de origine sau a avut moștenitori sau proprietari în diferite țări ale UE. Cetățenii vor beneficia de „certificatul european de moștenitor”, care va permite moștenitorilor, legatarilor, executorilor testamentari și administratorilor succesiunii să

⁷² Planul de acțiune al UE privind guvernarea electronică 2016-2020 cuprinde acțiuni care experimentează principiul „doar o singură dată” [COM (2016) 0179 final]. A se vedea și Regulamentul (UE) nr. 910/2014 din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă, JO L 257, 28.8.2014, p. 73-114.

⁷³ Administrațiile publice reutilizează informațiile despre cetățeni sau societăți care se află în posesia lor, fără a le solicita din nou, doar în 48 % dintre cazuri.

⁷⁴ Regulamentul (UE) 2016/1191 din 6 iulie 2016 privind promovarea liberei circulații a cetățenilor prin simplificarea cerințelor de prezentare a anumitor documente oficiale în Uniunea Europeană, JO L 200, 26.7.2016, p. 1-136.

⁷⁵ Acestea au la dispoziție doi ani și jumătate pentru a face acest lucru de la intrarea sa în vigoare la 15 august 2016.

⁷⁶ Numărul estimat de 16 milioane de familii internaționale este în creștere.

⁷⁷ Regulamentul (UE) nr. 650/2012 din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor, JO L 201, 27.7.2012, p. 107-134.

își dovedească statutul și să își exercite drepturile și atribuțiile în întreaga UE. Pentru a elimina lacunele rămase pentru acele cupluri internaționale care trebuie să treacă prin situații juridice neclare în caz de divorț sau de deces al unuia dintre parteneri, două regulamente adoptate în iunie 2016⁷⁸ vor ajuta cuplurile internaționale – căsătorite sau aflate într-un parteneriat înregistrat – să își gestioneze proprietatea și să o împartă în caz de divorț sau de deces al unuia dintre parteneri⁷⁹.

În luna iunie 2016, pentru a îmbunătăți funcționarea normelor existente privind aspectele legate de răspunderea părintească, cum ar fi custodia, dreptul de vizitare și răpirea copiilor de către unul dintre părinți, Comisia a propus noi norme simplificate, de care vor beneficia în mod direct multe familii și mulți copii⁸⁰. Odată adoptate, noile norme vor accelera procedurile și vor reduce suferința și incertitudinea, ținând seama de interesul superior al copilului. În cadrul acestui demers, Comisia va continua, de asemenea, să sprijine aderarea statelor terțe la Convenția de la Haga din 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, în vederea protejării copilului de efectele nocive ale unei răpiri de către unul dintre părinți.

1.8. Simplificarea călătoriilor, a vieții și a muncii în întreaga UE pentru cetățeni

Motivul pentru care majoritatea europenilor se mută într-o altă țară a UE este faptul că doresc să studieze sau să lucreze în țara respectivă⁸¹. Din ce în ce mai mulți tineri din Europa sunt dornici să își îmbunătățească aptitudinile și competențele prin studii, cursuri de formare sau voluntariat într-o altă țară a UE, fie în cursul studiilor, fie la începutul carierei profesionale. Europeanii cred, în mare măsură, că experiențele transfrontaliere legate de formare, educație și voluntariat le pot crește potențialul și perspectivele de carieră⁸².

1.8.1. Sporirea oportunităților pentru studenți, stagiați, profesori și alți lucrători

Activitățile desfășurate în 2016, împreună cu statele membre, pentru implementarea Noii agende pentru competențe în Europa vor promova dezvoltarea și corelarea competențelor și vor sprijini o mai bună recunoaștere a calificărilor: acest lucru va contribui la eliminarea obstacolelor din calea lucrătorilor, a studenților și a stagiatorilor din UE. Consultările publice au indicat că europenii consideră că o platformă care găzduiește plasamente sau oferte transfrontaliere de ucenicie și stagii ar ajuta și mai mult tinerii care caută oportunități, altele decât (sau înainte de) cele profesionale. Mobilitatea cadrelor didactice la nivel transfrontalier poate fi deopotrivă în avantajul cursanților și al profesorilor, care ar putea împărtăși bunele practici cu colegii lor. O altă modalitate de a ajuta cursanții este aceea de a le oferi posibilitatea de a participa la seminare cu personal invitat de la companii din alte țări⁸³.

⁷⁸ Regulamentul (UE) 2016/1103 al Consiliului din 24 iunie 2016 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul competenței, al legii aplicabile și al recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale, JO L 183, 8.7.2016, p. 1-29; și Regulamentul (UE) 2016/1104 al Consiliului din 24 iunie 2016 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul competenței, al legii aplicabile și al recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești în materia efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate, JO L 183, 8.7.2016, p. 30-56.

⁷⁹ Regulamentele acordă statelor membre 30 de luni pentru a institui toate măsurile necesare, astfel încât cuplurile internaționale să se poată bucura de beneficiile lor.

⁸⁰ COM(2016) 411 final.

⁸¹ Din consultarea publică din 2015 privind cetățenia UE reiese că majoritatea respondenților s-au mutat într-o altă țară a UE din motive legate de muncă (66 %). Un număr asemănător de respondenți (64 %) s-au mutat într-o altă țară din UE pentru a studia sau a face voluntariat.

⁸² Consultarea publică din 2015 privind cetățenia UE.

⁸³ *Idem*.

School Education Gateway este o platformă online al cărei obiectiv este acela de a pune în legătură profesorii și alți specialiști în domeniul educației dincolo de frontiere și de a le oferi ocazii de a împărtăși și de a învăța despre diferite politici și practici, precum și de a se dezvolta ca o comunitate profesională. Teacher Academy ajută personalul din educație furnizând cursuri personalizate online care oferă un context vital pentru dezvoltarea unor abordări pedagogice în întreaga Europă. Portalul Open Education Europa completează această platformă axându-și conținutul și discuțiile pe potențialul tehnologiilor și al materialelor digitale de a îmbunătăți procesul de predare și de învățare. Scopul este acela de a oferi un spațiu pentru a discuta, a învăța, a împărtăși, a pune întrebări și a găsi inspirație.

Calificările profesionale reprezintă un alt domeniu în care normele modernizate vor spori oportunitățile pentru cetățenii UE⁸⁴. Cel puțin 21 % din forța de muncă din UE (50 de milioane de persoane) lucrează în cadrul unei profesii reglementate⁸⁵. Unui număr de peste 20 000 de persoane cu o calificare profesională obținută într-un stat membru al Uniunii Europene le-au fost recunoscute calificările profesionale într-o altă țară a UE în 2014. În plus, începând cu luna ianuarie 2016, profesioniștii din cadrul a cinci profesii⁸⁶ și-au putut exercita profesiile mai liber în alte țări ale UE datorită primei proceduri electronice la nivelul UE pentru recunoașterea calificărilor profesionale (cardul profesional european). Cardul simplifică procedurile de recunoaștere a calificărilor profesionale în alte țări ale UE.

1.8.2. *Simplificarea în continuare a vieții și a călătoriilor în UE*

Atunci când cetățenii care au lucrat în mai multe țări din UE se pensionează și doresc să își cunoască drepturile de pensie, sau atunci când lucrătorii primesc salarii și prestații în alte țări ale UE, pot fi implicate diverse autorități publice, în aceeași țară și dincolo de frontiere, ceea ce necesită o coordonare pentru a stabili care norme se aplică persoanei în cauză. Pentru a facilita coordonarea și pentru a preveni fraudele, Comisia colaborează deja cu statele membre pentru a permite schimbul electronic deplin între autoritățile din domeniul **securității sociale** la nivel transfrontalier⁸⁷.

Conturile bancare sunt indispensabile tuturor cetățenilor, permițându-le să își primească salariile, pensiile și indemnizațiile, precum și să își plătească facturile. Însă unii cetățeni, de exemplu studenții sau lucrătorii pe termen scurt, întâmpină dificultăți la deschiderea unui cont bancar în altă țară a UE. Începând din 18 septembrie 2016, toți cetățenii UE au dreptul de a deschide un **cont bancar de bază**⁸⁸, chiar dacă nu locuiesc în țara UE unde se află banca și indiferent de situația lor financiară⁸⁹. În pofida progreselor semnificative înregistrate în ultimii ani, sunt necesare eforturi suplimentare înainte ca unele servicii financiare, cum ar fi asigurările, ipotecile și împrumuturile, care joacă un rol important și în viața de zi cu zi a

⁸⁴ Directiva 2013/55/UE din 20 noiembrie 2013 de modificare a Directivei 2005/36/CE privind recunoașterea calificărilor profesionale și a Regulamentului (UE) nr. 1024/2012 privind cooperarea administrativă prin intermediul Sistemului de informare al pieței interne („Regulamentul IMI”), JO L 354, 28.12.2013, p. 132-170.

⁸⁵ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/2015/regulated_professions_20151126.pdf.

⁸⁶ Asistenți medicali generaliști, fizioterapeuți, farmaciști, agenți imobiliari și ghizi montani.

⁸⁷ În cadrul proiectului privind schimbul electronic de informații în materie de securitate socială pentru dezvoltarea unui sistem informatic care să permită aceste schimburi.

⁸⁸ Directiva 2014/92/UE din 23 iulie 2014 privind comparabilitatea comisioanelor aferente conturilor de plăți, schimbarea conturilor de plăți și accesul la conturile de plăți cu servicii de bază, JO L 214, 28.8.2014, p. 214-246.

⁸⁹ Și persoanele cu handicap pot întâmpina dificultăți în accesarea serviciilor bancare. Propunerea referitoare la un act european privind accesibilitatea, prezentată de Comisie în 2015, are ca scop îmbunătățirea accesibilității produselor și a serviciilor prin armonizarea cerințelor în cadrul UE [COM(2015) 615 final].

cetățenilor UE, să poată fi cumpărate și vândute trecând peste frontierele UE fără dificultăți⁹⁰. Se va propune un plan de acțiune privind serviciile financiare cu amănuntul, pentru a permite cetățenilor să beneficieze de produse mai bune și de mai multe opțiuni indiferent de vârsta lor, de aptitudini și de țara de rezidență.

Legislația UE ajută cetățenii să beneficieze de tratament medical într-o altă țară din UE și să li se restituie cheltuielile. Pentru pacienți, legislația UE înseamnă mai multe opțiuni în ceea ce privește asistența medicală, mai multe informații și o recunoaștere mai ușoară a rețetelor dincolo de frontiere. Nivelul de conștientizare a drepturilor cetățenilor de a opta pentru **asistență medicală** într-o altă țară din UE rămâne scăzut⁹¹. Mai puțin de doi din zece cetățeni se consideră informați cu privire la drepturile lor în acest domeniu⁹², astfel încât Comisia colaborează strâns cu statele membre și cu punctele naționale de contact ale acestora pentru a crește gradul de conștientizare privind dreptul cetățenilor la asistență medicală transfrontalieră.

În 2014, 214 milioane de europeni au efectuat călătorii transfrontaliere pe teritoriul UE. Mulți cetățeni ai UE **călătoresc** în scop profesional sau fac naveta între țările UE. Informațiile privind călătoriile multimodale la nivelul UE ar ajuta cetățenii UE să planifice astfel de excursii și călătorii. În prezent, o călătorie multimodală în Europa este complicată și durează mult, mai ales în comparație cu o călătorie cu mașina. Pentru a planifica o călătorie completă este nevoie de o combinație de numeroase servicii de informații de călătorie și călătorii nu pot face față întotdeauna în mod eficient perturbărilor, atunci când acestea apar. Informațiile privind călătoriile multimodale ar trebui, în mod ideal, să ofere călătorilor o gamă largă de opțiuni de călătorie și să le permită să aleagă, de exemplu, cel mai rapid și mai ieftin traseu, cel mai ecologic sau cel mai accesibil pentru persoanele cu mobilitate redusă și să primească, în același timp, despăgubiri în caz de întârziere.

Cetățenii din UE sunt protejați printr-o serie de **drepturi ale pasagerilor**, indiferent dacă aceștia călătoresc pe cale aeriană, feroviară, navală, cu autobuzul sau autocarul, dar pentru persoanele cu mobilitate redusă și/sau handicap, adeseori este mai dificil să călătorească. Majoritatea europenilor consideră că UE ar trebui să contribuie la furnizarea sau sprijinirea accesibilității infrastructurii de transport, cum ar fi aeroporturile, gările sau terminalele de autobuz și că informațiile privind accesibilitatea ar trebui să fie furnizate, de exemplu, pe site-urile companiilor. O evaluare a Comisiei⁹³ privind legislația în vigoare a UE privind drepturile călătorilor pe calea ferată a evidențiat domenii concrete în care este nevoie de îmbunătățiri și îngrijorări permanente cu privire atât la prevederile legislației, cât și la aplicarea acesteia. Prin urmare, Comisia are în vedere diverse variante de îmbunătățire a acestei situații.

⁹⁰ Cartea verde privind serviciile financiare cu amănuntul [COM(2015) 630 final].

⁹¹ COM(2015) 421 final.

⁹² Și numai unul din zece cetățeni cunoaște faptul că au fost create puncte de contact naționale pentru a oferi informații pacienților cu privire la drepturile lor, precum și cu privire la aspecte legate de calitate și siguranță.

⁹³ COM(2013) 587 final.

Priorități pentru perioada 2017–2019: Simplificarea călătoriilor, a vieții și a muncii în întreaga UE pentru cetățeni

Comisia:

1. Va prezenta o propunere privind instituirea unui **„portal digital unic”**, pentru ca cetățenii să beneficieze de un acces online rapid la informații și la servicii de asistență și de soluționare a problemelor și să poată efectua pe internet procedurile administrative în situații transfrontaliere, prin conectarea la conținuturile și serviciile europene și naționale într-o formă simplă, ușor de utilizat și axată pe utilizator. În plus, va avea în vedere reducerea birocrăției în administrațiile naționale, prevăzând ca cetățenii să fie nevoiți să își furnizeze datele doar o singură dată.
2. Va facilita și va încuraja în continuare **călătoriile multimodale în toată Uniunea Europeană**, astfel încât mobilitatea cetățenilor europeni să fie mai eficientă și mai accesibilă, prin dezvoltarea la nivel european a unor servicii de informare cu privire la călătoriile multimodale și prin îmbunătățirea interoperabilității și a compatibilității sistemelor și a serviciilor.

5. ÎNTĂRIREA SECURITĂȚII ȘI PROMOVAREA EGALITĂȚII

1.9. Combaterea amenințărilor la adresa securității și protejarea cetățenilor

Europa se confruntă cu amenințări complexe, de multe ori transfrontaliere, la adresa securității și marea majoritate a europenilor consideră că este nevoie de mai multe acțiuni comune ale UE pentru a răspunde acestora⁹⁴. Libera circulație în interiorul UE, care este apreciată de către cetățenii UE, necesită, de asemenea, măsuri de securizare a frontierelor externe și de combatere și prevenire a criminalității. În plus, spațiul Schengen permite trecerea frontierelor interne fără controale asupra persoanelor, având ca rezultat o interacțiune mai ușoară și mai frecventă între cetățenii UE. Provocarea pe care o reprezintă menținerea securității într-o Europă deschisă a fost însă pusă la grea încercare în ultimii ani.

1.9.1. Combaterea amenințărilor la adresa securității într-un spațiu de justiție și drepturi fundamentale bazat pe încredere reciprocă

Punerea în aplicare a Agendei europene privind securitatea⁹⁵, instituirea unei uniuni a securității efective și autentice în cadrul UE⁹⁶, precum și protecția sporită a frontierelor externe ale UE pot oferi un răspuns adecvat, realist și concret la preocupările cetățenilor privind securitatea, respectând pe deplin valorile europene și drepturile și libertățile fundamentale.

Comisia Europeană a pus deja în aplicare și va propune noi inițiative pentru a sprijini actualizarea, modernizarea și interoperabilitatea cadrului de securitate al Europei (**Sistemul**

⁹⁴ Europeanii în 2016: percepții și așteptări, combaterea terorismului și a radicalizării, Eurobarometrul special al Parlamentului European (iunie 2016).

⁹⁵ COM(2015) 185 final.

⁹⁶ Punerea în aplicare a Agendei europene privind securitatea pentru a combate terorismul și a deschide calea către o uniune a securității efectivă și autentică. [COM(2016) 230 final].

europăan de informații cu privire la cazierile judiciare – ECRIS⁹⁷, Sistemul european de informații și de autorizare privind călătoriile – ETIAS⁹⁸, traficul ilegal de arme de foc, actualizări ale Sistemului de Informații Schengen – SIS, registrul cu numele pasagerilor – PNR). Esența acestor inițiative o reprezintă securitatea cetățenilor, prin îmbunătățirea încrederii între actorii relevanți din Uniune, prin intensificarea cooperării transfrontaliere operaționale între autoritățile naționale de aplicare a legii și asigurarea unui schimb de informații și de date operative mai bun și mai inteligent și prin utilizarea acestora la toate nivelurile pentru a răspunde amenințării terorismului.

În decembrie 2016, Comisia a adoptat un **plan de acțiune privind securitatea documentelor**⁹⁹, care prevede acțiuni specifice pentru îmbunătățirea securității documentelor de călătorie. Una dintre acțiuni se referă la fraudarea și **falsificarea cărților de identitate naționale** eliberate de statele membre și a **documentelor de ședere** pentru cetățenii UE care au reședința într-un alt stat membru și membrii de familie ai acestora. Cetățenii UE și membrii familiilor acestora care locuiesc sau călătoresc în UE pot întâmpina dificultăți în ceea ce privește utilizarea acestor documente¹⁰⁰. În prezent, există o mare varietate de astfel de cărți și documente cu niveluri de securitate care diferă în mod semnificativ, ceea ce conduce la dificultăți de ordin practic pentru cetățeni. Existența unor cărți de identitate și documentele de ședere mai sigure și mai ușor de recunoscut ar facilita exercitarea de către cetățeni a drepturilor garantate de UE. Autoritățile publice, inclusiv autoritățile de frontieră și întreprinderile (cum ar fi magazinele, băncile, utilitățile etc.) ar accepta mai ușor astfel de documente. În același timp, s-ar limita riscul de fraudă și de falsificare a documentelor. În acest sens, Comisia evaluează în prezent diferite opțiuni în materie de politici, inclusiv o posibilă armonizare a caracteristicilor de securitate, pentru a contribui la depășirea dificultăților practice întâmpinate de cetățeni, facilitând astfel libera circulație a acestora¹⁰¹.

1.9.2. Protejarea cetățenilor UE în străinătate

Crizele și urgențele personale apărute în străinătate pot provoca un risc și stres deosebit cetățenilor care nu pot fi ajutați imediat de autoritățile din țara lor de origine. Dreptul acordat de UE la protecție consulară¹⁰² reprezintă o garanție suplimentară neprețuită pentru cetățenii UE care au nevoie de asistență într-o țară din afara UE în care țara lor de origine nu are o reprezentanță. Ca urmare a unei propuneri a Comisiei din 2011, s-a adoptat o directivă la 20 aprilie 2015¹⁰³ pentru a clarifica momentul și modul în care cetățenii UE pot primi ajutor și modul în care țările UE trebuie să se coordoneze și să coopereze între ele și cu Uniunea pentru a asigura o protecție eficientă a cetățenilor UE din țările nereprezentate. Statele membre au timp până în luna mai 2018 să pună în aplicare aceste norme. Comisia sprijină statele membre în eforturile lor de a asigura transpunerea corectă și la timp a directivei. În paralel, aceasta continuă să includă și să negocieze clauze de acord în acordurile bilaterale cu o serie de țări

⁹⁷ COM(2016) 7 final.

⁹⁸ COM(2016) 731 final.

⁹⁹ COM(2016) 790 final.

¹⁰⁰ Raportul din 2013 privind cetățenia UE.

¹⁰¹ Creșterea nivelului de securitate într-o lume a mobilității: îmbunătățirea schimbului de informații în cadrul combaterii terorismului și consolidarea frontierelor externe [COM(2016) 602 final]; și COM (2016) 790 final.

¹⁰² Care este garantat de articolul 20 alineatul (2) litera (c) și articolul 23 alineatul (2) din TFUE.

¹⁰³ Directiva (UE) 2015/637 privind măsurile de coordonare și cooperare pentru facilitarea protecției consulare a cetățenilor UE din țările nereprezentate în țările terțe și de abrogare a Deciziei 95/553/CE, JO L 106, 24.4.2015, p. 1-13.

terțe, pentru a se asigura că acestea convin ca țările UE reprezentate să ofere asistență cetățenilor nereprezențați ai altor țări ale UE.

Protecția consulară include asistența în caz de arest sau detenție sau în cazul unui accident sau al unei boli grave. Dar cetățenii UE aflați în afara UE au nevoie cel mai frecvent de ajutor atunci când pașaportul le-a fost furat, pierdut, distrus sau este temporar indisponibil. Apoi au nevoie de un document de călătorie provizoriu pentru a putea călători spre acasă¹⁰⁴. Normele existente la nivelul UE care au stabilit un format comun pentru astfel de documente de călătorie provizorii datează din 1996¹⁰⁵ și trebuie să fie actualizate¹⁰⁶. Unele state membre nu utilizează formatul comun din considerente de securitate. Comisia va analiza posibilitățile de a moderniza **normele privind documentele de călătorie provizorii pentru cetățenii UE din țările nereprezentate**, inclusiv elementele de securitate ale formatului comun al documentelor de călătorie provizorii ale UE, pentru a garanta că cetățenii își pot exercita în mod efectiv dreptul la protecție consulară.

Cetățenii UE și membrii familiilor lor din afara UE se pot afla, de asemenea, în situații în care sunt nereprezențați și au nevoie de asistență din partea autorităților din altă țară a UE când călătoresc în interiorul UE. Aceste circumstanțe nu sunt acoperite în prezent de directivă și, prin urmare, Comisia va evalua situația **cetățenilor UE din țările nereprezentate aflați în dificultate în cadrul UE** și va stabili dacă este nevoie de măsuri pentru a asigura protecția acestora¹⁰⁷.

1.10. Protejarea tuturor cetățenilor și promovarea egalității și a nediscriminării

1.10.1. Protejarea și sprijinirea victimelor și a martorilor

Milioane de oameni din UE cad victime infracționalității în fiecare an. Este în vigoare o legislație a UE care garantează că victimele tuturor infracțiunilor au drepturi de bază, indiferent de locul din UE în care se desfășoară infracțiunea sau procesul penal. Cetățenii UE se bucură în prezent **și de un acces mai bun la justiție**, deoarece Parlamentul și Consiliul au adoptat o legislație privind prezumția de nevinovăție, garanțiile acordate pentru copii și asistența judiciară în procedurile penale. Comisia va continua să monitorizeze situația pentru a se asigura că normele UE, în special Directiva din 2012 privind drepturile victimelor¹⁰⁸ și Directiva privind combaterea traficului de persoane din 2011¹⁰⁹ sunt puse în aplicare în mod corect, astfel încât victimele să se poată baza pe deplin pe drepturile lor în practică.

¹⁰⁴ Eliberarea documentelor de călătorie provizorii este, în practică, cea mai frecventă formă de asistență acordată de către statele membre cetățenilor UE din țările nereprezentate (peste 60 % din numărul total de cazuri).

¹⁰⁵ Decizia reprezentanților guvernelor statelor membre, reuiniți în cadrul Consiliului din 25.06.1996; JO L 168 din 6.7.1996, p. 4-11.

¹⁰⁶ Și în perspectiva intrării în vigoare a articolului 23 alineatul (2) din TFUE și a Directivei 2015/637/UE.

¹⁰⁷ Normele UE privind protecția consulară [articolul 20 alineatul (2) litera (c) și articolul 23 din TFUE și Directiva (UE) 2015/637] se aplică numai în afara UE.

¹⁰⁸ Directiva 2012/29/UE de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului, JO L 315, 14.11.2012, p. 57-73.

¹⁰⁹ Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului, JO L 101, 15.4.2011, p. 1-11.

În ceea ce privește violența împotriva femeilor, în special, aproape toți europenii (96 %) consideră că violența în familie împotriva femeilor este inacceptabilă¹¹⁰, dar încă mai are loc pe scară largă. Comisia lansează un an de acțiuni concentrate pentru a-și promova angajamentul în vederea eradicării tuturor formelor de violență împotriva femeilor și a fetelor și a reducerii inegalității de gen¹¹¹. Aceasta își propune să reunească toate eforturile din întreaga UE și să implice toate părțile interesate – statele membre, profesioniștii în domeniu, precum și ONG-urile – pentru a combate în mod colectiv violența împotriva femeilor. De asemenea, Comisia lucrează la aderarea Uniunii la Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice („Convenția de la Istanbul”).

1.10.2. Promovarea egalității și a nediscriminării

În pofida eforturilor de eliminare a discriminării, a existat o creștere clară din 2012 a numărului de europeni care declară că au suferit o formă de discriminare sau de hărțuire¹¹². Pentru a acoperi lacunele în materie de protecție împotriva discriminării, inclusiv pe motive de vârstă, religie sau convingeri, handicap sau orientare sexuală, precum și pentru a asigura condiții echitabile în ceea ce privește egalitatea în întreaga Uniune, este esențial să se încheie negocierile referitoare la propusa Directivă orizontală de combatere a discriminării¹¹³.

Datorită activității susținute la toate nivelurile, politicile Uniunii Europene privind **egalitatea de gen** au contribuit la schimbarea în bine a vieții multor cetățeni europeni¹¹⁴. Cu toate acestea, sunt în continuare posibile îmbunătățiri în anumite domenii, cum ar fi remunerația. Angajamentul strategic pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați 2016-2019, adoptat în decembrie 2015, oferă o imagine cuprinzătoare a eforturilor tuturor de consolidare a egalității de șanse între femei și bărbați¹¹⁵. De asemenea, Comisia conferă, în fiecare an, vizibilitate ridicată nevoii de a aborda inegalitățile de gen în cadrul semestrului european¹¹⁶. Și fondurile UE îndeplinesc un rol esențial. Se estimează că aproximativ 5,85 de miliarde EUR vor fi cheltuite cu măsurile de promovare a egalității între femei și bărbați între 2014 și 2020.

Comisia s-a angajat, în programul său de lucru pentru 2017¹¹⁷, să își expună propunerea de pilon al drepturilor sociale și să prezinte inițiative conexe, de exemplu pentru soluționarea dificultăților privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată cu care se confruntă familiile care lucrează¹¹⁸.

¹¹⁰ Eurobarometrul special 449 – Violența bazată pe gen – noiembrie 2016.

¹¹¹ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-16-3945_ro.htm

¹¹² Eurobarometrul special 437 – Discriminarea în UE în 2015 – octombrie 2015.

¹¹³ COM(2008) 426 final.

¹¹⁴ Europenii au păreri foarte clare cu privire la acest subiect. 76 % dintre aceștia consideră că lupta împotriva inegalității de gen ar trebui să reprezinte o prioritate: Eurobarometrul special 428 – Egalitatea de șanse între femei și bărbați – martie 2015.

¹¹⁵ SWD(2015) 278 final.

¹¹⁶ Analiza anuală a creșterii, adoptată recent, a pus un accent puternic pe diferențele dintre femei și bărbați în ceea ce privește ocuparea și remunerarea, iar aceste probleme au fost, de asemenea, foarte prezente în rapoartele de țară întocmite în cadrul semestrului european și în recomandările specifice fiecărei țări.

¹¹⁷ COM(2016) 710 final.

¹¹⁸ Impactul asupra ocupării forței de muncă al calității de părinte continuă să afecteze femeile mult mai mult decât bărbații, multe femei, în special mame, fiind angajate în locuri de muncă sub nivelul lor de calificare, sau neavând deloc un loc de muncă. Conform statisticilor Eurostat, participarea femeilor pe piața forței de muncă a fost de 63,5 % în 2014, ceea ce reprezintă cu 11,5 % mai puțin decât obiectivul Strategiei Europa 2020 privind rata de ocupare totală de 75 % pentru bărbați și femei.

Promovarea **egalității și a nediscriminării pentru persoanele lesbiene, gay, bisexuale, transgen și/sau intersexuale (LGBTI)** reprezintă un alt domeniu în care Comisia se angajează să acționeze¹¹⁹. Pentru a promova egalitatea persoanelor LGBTI în Europa, Comisia a prezentat o listă de acțiuni care urmează să fie puse în aplicare în perioada 2016-2019, în toate domeniile de politică relevante pentru persoanele LGBTI: nediscriminarea, educația, ocuparea forței de muncă, sănătatea, azilul, discursul de incitare la ură/infracțiunile motivate de ură, extinderea și politica externă.

Comisia reiterează și apelul său în favoarea angajamentului de a îmbunătăți **integrarea** economică și socială a **romilor** în UE. În cadrul dialogului privitor la Strategia Europa 2020,¹²⁰ Comisia Europeană subliniază faptul că trebuie depuse eforturi suplimentare pentru a realiza incluziunea romilor și că instituțiile europene și fiecare stat membru au o responsabilitate comună de a înfăptui acest lucru¹²¹.

Accesibilitatea redusă sau inexistentă a produselor și serviciilor pentru persoanele cu handicap și persoanele în vârstă este, de asemenea, considerată de majoritatea europenilor o formă de discriminare¹²². Într-o lume care devine din ce în ce mai digitalizată¹²³, impulsivitatea **conectivității** pentru toți cetățenii UE reprezintă o prioritate majoră pentru Comisie în conformitate cu Agenda digitală 2020 și cu Strategia privind piața unică digitală. Este important ca serviciile online pentru cetățeni să fie însoțite implicit de mecanisme de siguranță pentru cetățenii UE în situații vulnerabile¹²⁴.

¹¹⁹ Cifrele privind lipsa acceptării sociale a acestui grup sunt alarmante [65 % dintre respondenți s-ar simți în largul lor (54 % confortabil, 11 % indiferenți) dacă o persoană gay, lesbiană sau bisexuală ar ocupa cea mai înaltă funcție politică ce poate fi ocupată prin alegeri; 21 % dintre persoane au spus că s-ar simți stânjenite] http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/thematic_factsheet_lgbt_en.pdf.

¹²⁰ http://ec.europa.eu/europe2020/index_ro.htm.

¹²¹ Raportul Comisiei din 2016 în care se evaluează punerea în aplicare a cadrului UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor și a Recomandării Consiliului cu privire la măsurile de integrare efectivă a romilor în statele membre stabilește prioritățile de acțiune în acest domeniu, printre care se numără luarea de măsuri pentru a asigura respectarea deplină a legislației privind combaterea discriminării, sprijinirea eforturilor statelor membre de integrare a romilor și promovarea participării tuturor părților interesate și a dialogului la nivel european între acestea.

¹²² Ediția specială a Raportului Eurobarometru – Discriminarea în UE, 2012.

¹²³ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/eu-egovernment-report-2015-shows-online-public-services-europe-are-smart-could-be-smarter>.

¹²⁴ *Future-proofing e-Government for a Digital Single Market, Final insight report*: iunie 2015, p. 65. În legătură cu accesibilitatea site-urilor web și a aplicațiilor mobile ale organismelor din sectorul public, a se vedea și: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/web-accessibility>.

Priorități pentru perioada 2017–2019: întărirea securității și promovarea egalității

Comisia:

1. în primul trimestru al anului 2017, va finaliza studiul privind opțiunile de politici de care dispune UE pentru îmbunătățirea securității **cășilor de identitate și a documentelor de ședere** ale cetățenilor UE care își au reședința în alt stat membru și ale membrilor lor de familie care sunt resortisanți ai unei țări terțe¹²⁵. Comisia va evalua etapele următoare, opțiunile și impactul acestora în vederea elaborării unei eventuale inițiative legislative până la sfârșitul lui 2017;
2. în 2017, va evalua modalitățile de modernizare a normelor privind **documentele de călătorie provizorii pentru cetățenii UE din țările nereprezentate**, inclusiv elementele de securitate ale formatului comun european, pentru a garanta că cetățenii își pot exercita efectiv dreptul la protecție consulară;
3. va desfășura în 2017 o **campanie privind violența împotriva femeilor**, va sprijini în mod activ aderarea Uniunii la **Convenția de la Istanbul**, alături de statele membre, și va prezenta propuneri pentru a răspunde provocărilor legate de **echilibrul dintre viața profesională și cea privată** pentru familiile care lucrează.
4. Va lua măsuri pentru a îmbunătăți acceptarea socială a **persoanelor LGBTI** în întreaga UE prin punerea în aplicare a listei de acțiuni pentru promovarea egalității pentru persoanele LGBTI și va sprijini în mod activ încheierea negocierilor cu privire la propunerea de **directivă orizontală privind combaterea discriminării**¹²⁶.

6. CONCLUZIE

În elaborarea prezentului raport, Comisia s-a bazat pe experiențele și opiniile cetățenilor europeni, exprimate în cadrul consultărilor ample care au contribuit la întocmirea acestuia, și a ascultat nevoile și problemele cu care aceștia se confruntă în viața de zi cu zi în exercitarea drepturilor lor de cetățeni ai UE. Comisia și-a definit astfel prioritățile pentru perioada 2017-2019, pentru a garanta în continuare că cetățenii vor putea să se bucure pe deplin de drepturile care decurg din cetățenia UE și de beneficiile practice pe care UE le oferă.

Conștiința civică și participarea democratică în rândul cetățenilor Uniunii sunt esențiale, în special în perspectiva alegerilor europene care urmează. Comisia consideră că trebuie luate măsuri suplimentare pentru a consolida viața democratică a Uniunii.

Activitatea Comisiei privind cetățenia UE va continua să se axeze pe domeniile majore care afectează cel mai mult, în mod direct, bunăstarea cetățenilor europeni:

- capacitatea acestora prin informare, consiliere și participare democratică;
- protejarea lor, asigurându-le tratamentul egal în UE și oferindu-le sprijin direct și
- simplificarea vieții lor cotidiene, prin oferirea unui acces online ușor la informații, asistență, servicii de soluționare a problemelor și proceduri online, prin reducerea birocrăției, protejarea acestora în calitate de consumatori, lucrători și studenți, precum și prin eliminarea altor obstacole aflate în calea accesului la drepturile lor.

¹²⁵ COM(2016) 790 final.

¹²⁶ A se vedea Orientările politice ale președintelui Juncker.

Elaborarea și îndeplinirea acestei agende nu este doar datoria Comisiei, ci reprezintă un efort colectiv pentru Uniune în ansamblul său.

Pentru a îndeplini acest obiectiv, Comisia se angajează pe deplin să transforme cetățenia UE într-o realitate pe teren și în acest scop va lucra în parteneriat cu celelalte instituții ale UE, cu statele membre, autoritățile locale și regionale, societatea civilă și, cel mai important, cu cetățenii înșiși.

ANEXĂ

Acțiuni ulterioare Raportului privind cetățenia UE din 2013: progresele înregistrate în punerea în aplicare a douăsprezece acțiuni

În Raportul său din 2013 privind cetățenia UE, Comisia a stabilit douăsprezece acțiuni pentru îmbunătățirea vieții cetățenilor UE și pentru îndepărtarea în continuare a obstacolelor din calea exercitării de către aceștia a drepturilor care decurg din cetățenia UE. Prezenta anexă descrie principalele acțiuni întreprinse de Comisie pentru a-și îndeplini angajamentele din 2013.

Acțiunea 1: Revizuirea Regulamentului privind coordonarea sistemelor de securitate socială pentru a ajuta cetățenii să își caute mai ușor un loc de muncă într-o altă țară a UE

Normele UE privind coordonarea sistemelor de securitate socială protejează drepturile de securitate socială ale cetățenilor atunci când aceștia se mută într-un alt stat membru. De exemplu, normele prevăd că o persoană poate fi asigurată numai într-o singură țară la un moment dat, că perioadele sale de asigurare pot fi adăugate la perioadele de asigurare efectuate într-o altă țară și că prestațiile pot fi plătite într-o altă țară din UE.

După aflarea opiniilor publicului prin intermediul a două consultări (din decembrie 2012 până în martie 2013 și din iulie până în octombrie 2015), Comisia a propus, la data de 13 decembrie 2016, o revizuire a regulamentelor privind coordonarea sistemelor de securitate socială¹²⁷ pentru a se asigura că aceste norme continuă să corespundă scopului urmărit, să fie clare și corecte și să contribuie la crearea unei piețe europene a muncii cu o mai bună funcționare, mai profundă și mai echitabilă. Revizuirea va permite statelor membre să prevină și să combată mai bine fraudele sau abuzurile, asigurându-se în același timp că libera circulație a lucrătorilor nu este împiedicată. În acest sens, această inițiativă are rolul de a facilita exercitarea dreptului cetățenilor la liberă circulație, prin asigurarea eficienței și a eficacității coordonării sistemelor de securitate socială.

Revizuirea actualizează normele privind coordonarea în ceea ce privește prestațiile de șomaj, prestațiile pentru îngrijiri pe termen lung, accesul cetățenilor inactivi din punct de vedere economic la prestații sociale și detașarea lucrătorilor. Conform propunerii, persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă și-ar putea primi indemnizațiile de șomaj într-un alt stat membru timp de cel puțin 6 luni, perioada actuală fiind de 3 luni. Această măsură le va oferi cetățenilor șanse mai mari de a găsi un loc de muncă și va contribui la combaterea șomajului și la diminuarea problemelor legate de necorelarea competențelor la nivelul UE. Această nouă normă, în combinație cu un mecanism de cooperare consolidată, va sprijini persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, sporind astfel probabilitatea reintegrării acestora pe piața muncii.

¹²⁷ Regulamentul (CE) nr. 883/2004 din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială, JO L 166, 30.4.2004, p. 1-123 și Regulamentul (CE) nr. 987/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială, JO L 284, 31.10.2009, p. 1-42; COM(2016) 815 final.

Acțiunea 2: Sprijinirea cetățenilor tineri ai UE să își dezvolte competențele și să intre pe piața muncii prin crearea unui cadru de calitate pentru stagii

În luna martie 2014, Consiliul, pe baza unei propuneri a Comisiei, a adoptat un cadru de calitate pentru stagii¹²⁸, pentru a permite stagiarii să dobândească o experiență de muncă de înaltă calitate, în condiții sigure și echitabile, precum și pentru a le crește șansele de a găsi un loc de muncă de bună calitate. Comisia a consultat o gamă largă de părți interesate, inclusiv întreprinderi mici, pentru a se asigura că acest cadru nu ar fi nici prea coercitiv, nici prea împovăraător. Cadrul crește transparența în ceea ce privește condițiile stagiului, impunând, de exemplu, ca stagiile să se bazeze pe un acord scris de stagiu. Comisia monitorizează punerea în aplicare a cadrului în toate statele membre.

În plus, pentru a sprijini tinerii cetățeni ai UE să își dezvolte competențele și să intre pe piața forței de muncă, Comisia a lansat site-ul „Primul tău loc de muncă EURES”. În etapa sa inițială, proiectul „Primul tău loc de muncă EURES” are ca scop îmbunătățirea mobilității transfrontaliere pentru 5 000 de persoane¹²⁹. Acest site web va ajuta tinerii cu vârste cuprinse între 18 și 35 de ani din Spațiul Economic European să caute un loc de muncă, un stagiu sau o ucenicie într-o altă țară. Și angajatorii pot găsi candidați potriviți într-o altă țară din UE pentru posturile vacante dificil de ocupat.

Acțiunea 3: Căutarea unor soluții pentru eliminarea obstacolelor cu care se confruntă cetățenii UE și membrii familiilor acestora care locuiesc în altă țară din UE decât cea de origine în ceea ce privește documentele de identitate și de ședere eliberate de statele membre

La sfârșitul anului 2015, Comisia a lansat un studiu cuprinzător privind cărțile de identitate și documentele de ședere eliberate de statele membre resortisanților lor, cetățenilor mobili din UE și membrilor familiilor acestora care au reședința pe teritoriul lor¹³⁰.

La data de 8 decembrie 2016, Comisia a adoptat un plan de acțiune privind securitatea documentelor, care prevede acțiuni specifice pentru îmbunătățirea securității documentelor de călătorie, inclusiv a cărților de identitate naționale eliberate de statele membre, precum și a documentelor de ședere pentru cetățenii UE care au reședința într-un alt stat membru și pentru membrii familiilor acestora¹³¹.

Acțiunea 4: Promovarea celor mai bune practici de impozitare în situații transfrontaliere și asigurarea aplicării corecte a legislației UE, în așa fel încât să le fie mai ușor cetățenilor europeni care se mută sau au activități în alte țări să se descurce cu diferitele seturi de norme fiscale

Pentru a identifica – dacă este cazul – problemele de impozitare cu care se confruntă cetățenii UE atunci când se mută sau își desfășoară activitatea la nivel transfrontalier, Comisia a lansat

¹²⁸ Recomandarea Consiliului din 10 martie 2014 privind un cadru de calitate pentru stagii, JO C 88, 27.3.2014, p. 1-4.

¹²⁹ <http://euxtra.com/en/2012/05/22/your-first-eures-job/>.

¹³⁰ Studiu pentru susținerea pregătirii unei evaluări a impactului inițiativelor politice ale UE asupra documentelor de reședință și de identitate pentru a facilita exercitarea dreptului la liberă circulație.

¹³¹ COM(2016) 790 final.

studii pentru a examina practicile administrative transfrontaliere actuale¹³² ale statelor membre și pentru a examina dacă și în ce măsură contribuabilii care desfășoară activități transfrontaliere se confruntă cu costuri mai mari de conformare fiscală decât contribuabilii care își desfășoară activitatea într-un singur stat membru¹³³. În plus, Comisia a înființat un grup de experți din sectorul privat pentru a examina problemele transfrontaliere legate de impozitarea personală și impozitul pe succesiune și pentru a identifica eventuale soluții. Grupul și-a publicat concluziile în două rapoarte¹³⁴. Ca principale probleme în situațiile transfrontaliere s-au evidențiat dubla impunere, complexitatea administrativă a relației cu două sau mai multe autorități fiscale, dificultățile întâmpinate în obținerea de informații suficiente din partea diferitelor autorităților fiscale implicate, precum și discriminarea. Comisia poate și va continua să ia măsuri legale pentru a soluționa problemele de discriminare fiscală. Ea va promova modalități pragmatice de abordare a acestor probleme, inclusiv prin încurajarea utilizării instrumentelor existente de soluționare a problemelor pieței interne, cum este SOLVIT, prin încurajarea adoptării pe o scară mai largă a celor mai bune practici fiscale transfrontaliere și prin încurajarea unei mai bune cooperări între administrațiile fiscale și contribuabili, în special pentru a se asigura deținerea de către aceștia de informații corespunzătoare cu privire la drepturile și obligațiile lor.

Acțiunea 5: Crearea unei „platforme de informații privind autovehiculele” pentru a facilita recunoașterea certificatelor de inspecție tehnică, ceea ce le va permite cetățenilor să călătorească mai ușor și mai sigur în altă țară a UE.

Directiva 2014/45/UE privind inspecția tehnică periodică a autovehiculelor și a remorcilor acestora a intrat în vigoare la 3 aprilie 2014¹³⁵. În cadrul „pachetului privind inspecția tehnică auto”, au fost adoptate alte două directive: Directiva 2014/46/UE privind documentele de înmatriculare pentru vehicule, în temeiul căreia datele vehiculelor înmatriculate trebuie să fie păstrate într-un registru electronic, iar autorizația de utilizare în traficul rutier a unui vehicul care constituie un risc imediat pentru siguranța rutieră este suspendată; și Directiva 2014/47/UE privind controlul tehnic în trafic al vehiculelor comerciale, care creează profiluri de risc ale operatorilor, reglementează mai bine controalele în trafic (excluzând și orice fel de discriminare pe considerente care țin de naționalitatea conducătorului auto sau de țara de înmatriculare a vehiculului) și include controale rutiere privind arimarea încărcăturii.

Acțiunea 6: Facilitarea mobilității persoanelor cu handicap în UE sprijinind crearea, în 2014, a unui card european pentru handicap, recunoscut reciproc în UE, care să permită accesul egal în cadrul UE la anumite beneficii specifice (în principal în domenii precum transportul, turismul, cultura și petrecerea timpului liber).

Rata de ocupare în rândul persoanelor cu handicap este scăzută (în prezent, în jur de 48 %), iar o treime dintre ele sunt expuse riscului de sărăcie. De asemenea, persoanele cu handicap se

¹³² http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/studies/study_cross_border_tx_obstacles_final_report.pdf.

¹³³ http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/studies/study_compliance_cx_final_report.pdf.

¹³⁴ http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/individuals/expert_group/index_en.htm.

¹³⁵ Directiva 2014/45/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind inspecția tehnică periodică a autovehiculelor și a remorcilor acestora și de abrogare a Directivei 2009/40/CE, JO L 127, 29.4.2014, p. 51-128.

confruntă cu probleme practice atunci când călătoresc într-o altă țară a UE, pentru că, de exemplu, cardurile lor pentru handicap sau statutul lor de persoane cu handicap nu sunt întotdeauna recunoscute. Prin urmare, Comisia a mers mai departe cu proiectul de card european pentru handicap, sprijinind recunoașterea reciprocă a statutului de persoană cu handicap. Într-un studiu dedicat (2010), Rețeaua academică a experților europeni în handicap a arătat diversitatea prestațiilor acordate în statele membre conform unor criterii diferite de eligibilitate.

Într-o etapă inițială, Comisia a pus la dispoziția statelor membre 1,5 milioane EU și a lansat un apel pentru proiecte în 2015 cu scopul de a facilita crearea unui card european pentru handicap recunoscut reciproc¹³⁶. Aceasta oferă, de asemenea, sprijin financiar celor cincisprezece state membre participante și a lansat diferite etape ale cardului. Opt țări au solicitat finanțare pentru proiect și au fost selectate. Belgia, Cipru, Estonia, Finlanda, Italia, Malta, Slovenia și România. Proiectele au demarat în februarie 2016 și vor dura 18 luni.

Cardul european pentru handicap, care va avea un model comun, va asigura accesul egal la anumite beneficii specifice, în principal în domenii precum cultura, petrecerea timpului liber, sportul și transportul. Cardul va fi recunoscut reciproc între țările UE participante la sistem, în mod voluntar. Cardul nu modifică criteriile de eligibilitate sau regulile naționale. Statele membre își rezervă dreptul de a decide cine este eligibil pentru a primi cardul, folosind definiția națională a handicapului, și de a stabili procedura de emitere.

Acțiunea 7: Propunerea unui pachet de instrumente juridice pentru a consolida drepturile procedurale ale cetățenilor UE în cazul în care aceștia sunt suspecți sau învinuiți în cadrul unei proceduri penale, luând în considerare situația specifică a copiilor și a cetățenilor vulnerabili

La 27 noiembrie 2013, Comisia a adoptat un pachet de cinci măsuri pentru a consolida în continuare garanțiile procedurale pentru cetățeni în cadrul procedurilor penale. Cele trei directive propuse de Comisie au fost adoptate în 2016:

- Directiva privind prezumția de nevinovăție stabilește standardele comune ale acestui principiu și dreptul de a fi prezent la proces¹³⁷.
- Directiva privind garanțiile procedurale speciale pentru copii în cadrul procedurilor penale va îmbunătăți în mod considerabil standardele europene în domeniul justiției juvenile¹³⁸.
- Directiva privind asistența juridică va garanta că dreptul de acces la un avocat este un drept efectiv și pentru cei care nu își pot permite un avocat, în special în primele stadii ale procedurii, atunci când suspecții sunt chestionați de poliție¹³⁹.

¹³⁶ VP/2015/012 – Cerere de propuneri pentru sprijinirea unor proiecte naționale privind recunoașterea reciprocă a unui card european pentru handicap și a avantajelor aferente. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=629>.

¹³⁷ Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, JO L 65, 11.3.2016, p. 1–11, care a intrat în vigoare la 31 martie 2016.

¹³⁸ Directiva (UE) 2016/800 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2016 privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale, JO L 132, 21.5.2016, p. 1–20, care a intrat în vigoare la 10 iunie 2016.

¹³⁹ Directiva (UE) 2016/1919 a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2016 privind asistența juridică gratuită pentru persoanele suspectate și persoanele acuzate în cadrul procedurilor penale și pentru

Punerea în aplicare de către statele membre este în curs de desfășurare.

Comisia a adoptat, de asemenea, două recomandări privind garanțiile speciale în cazul suspectilor vulnerabili în cadrul procedurilor penale (2013/C 738/02) și privind asistența juridică în cadrul procedurilor penale (2013/C 378/03).

Acțiunea 8: Revizuirea procedurii europene cu privire la cererile cu valoare redusă pentru a facilita soluționarea litigiilor în ceea ce privește achizițiile efectuate într-o altă țară a UE

În noiembrie 2013, Comisia a propus îmbunătățirea procedurii europene cu privire la cererile cu valoare redusă, în vederea unei mai bune protecții și informări a cetățenilor UE care încă întâmpină probleme atunci când fac cumpărături online¹⁴⁰.

Noul regulament care a fost adoptat la sfârșitul anului 2015 și va intra în vigoare în iulie 2017¹⁴¹ extinde domeniul de aplicare al procedurii europene cu privire la cererile cu valoare redusă pentru creanțele cu valoarea de până la 5 000 EUR. Acestea și alte modificări vor face procedura europeană cu privire la cererile cu valoare redusă un instrument mai rapid și mai ieftin pentru aplicarea drepturilor consumatorilor și pentru recuperarea datoriilor transfrontaliere.

Acțiunea 9: Elaborarea unui model de afișare online a cerințelor esențiale pentru ca informațiile privind produsele digitale să fie mai clare și mai ușor de comparat și lansarea unei campanii de sensibilizare la nivelul UE dedicată drepturilor consumatorilor

Prin intermediul campaniei sale de sensibilizare privind drepturile consumatorilor¹⁴², Comisia a informat cetățenii cu privire la drepturile lor în conformitate cu legislația UE și la modalitățile prin care aceștia pot obține mai multe informații, sfaturi sau ajutor în caz de întrebări sau probleme (portalul Europa ta¹⁴³, ECC-Net etc.). Campania, care s-a desfășurat din primăvara anului 2014 până în martie 2016, a avut obiectivul de a îmbunătăți nivelul cunoștințelor generale ale consumatorilor privind drepturile lor la nivelul UE. S-a pus un accent deosebit pe Directiva privind drepturile consumatorilor¹⁴⁴, Directiva privind practicile

persoanele căutate în cadrul procedurilor privind mandatul european de arestare, JO L 297, 4.11.2016, p. 1–8, care a intrat în vigoare la 24 noiembrie 2016.

¹⁴⁰ Consultarea publică din 2012 privind cetățenia UE subliniază că unul din patru respondenți se confruntă cu probleme atunci când efectuează cumpărături online.

¹⁴¹ Regulamentul (UE) 2015/2421 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2015 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 861/2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă și a Regulamentului (CE) nr. 1896/2006 de instituire a unei proceduri europene de somație de plată a fost publicat în Jurnalul Oficial în data de 24 decembrie 2015, JO L 341 din 24.12.2015, p. 1-13.

¹⁴² http://ec.europa.eu/justice/newsroom/consumer-marketing/events/140317_en.htm.

¹⁴³ http://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/index_ro.htm.

¹⁴⁴ Directiva 2011/83/UE din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, JO L 304, 22.11.2011, p. 64-88.

comerciale neloiale¹⁴⁵, Directiva privind clauzele contractuale abuzive¹⁴⁶ și Directiva privind vânzarea de bunuri de consum și garanțiile conexe¹⁴⁷.

Acțiunea 10: Luarea de măsuri pentru a se asigura primirea de către administrațiile locale a instrumentelor necesare pentru a înțelege pe deplin drepturile cetățenilor UE la liberă circulație

Comisia lansează un instrument de formare online privind drepturile la liberă circulație în UE. Acest instrument, care a fost dezvoltat în cooperare cu statele membre, va fi pus la dispoziție în toate limbile UE. El va ajuta birourile de prim contact care joacă un rol esențial în aplicarea drepturilor de liberă circulație ale cetățenilor UE, în special administrațiile locale, să înțeleagă mai bine drepturile și obligațiile conexe drepturilor cetățenilor UE la liberă circulație și, astfel, să îmbunătățească punerea în practică a normelor UE. Această mai bună aplicare ar trebui să reducă problemele cu care se confruntă cetățenii UE și familiile lor atunci când se stabilesc într-o altă țară a UE, în legătură cu drepturile de reședință, prestațiile de asistență socială, discriminarea, accesul la educație etc.

Administrațiile locale vor fi în măsură să dobândească și să își testeze cunoștințele în ceea ce privește drepturile și procedurile prevăzute în legislația UE privind libera circulație, inclusiv în Directiva 2004/38/CE. Statele membre pot adăuga informațiile pe care le consideră relevante cu privire la transpunerea la nivel național și punerea în aplicare a normelor.

Acțiunea 11: Publicarea, pe site-ul principal „Europa”, a unor orientări ușor de utilizat, pentru ca cetățenilor să le fie mai clar și mai ușor să știe cui să se adreseze ca să obțină reparații atunci când le sunt încălcate drepturile

Comisia a lansat un instrument online¹⁴⁸ pe site-ul său principal „Europa” pentru a orienta cetățenii spre serviciul cel mai potrivit pentru a-i ajuta să își rezolve problema. Acesta poate fi la nivelul UE (serviciile de asistență sau instituții ale UE), la nivel național sau local¹⁴⁹.

Noul instrument este acum configurat pentru a răspunde nevoilor sau întrebărilor concrete ale cetățenilor. De exemplu, cetățenii pot obține îndrumări cu privire la modalitățile de a determina o autoritate publică dintr-o altă țară a UE să le respecte drepturile care decurg din cetățenia UE, drepturile de asigurări sociale (inclusiv prestații familiale, asistență medicală de urgență, pensii) și drepturile de ședere, cu privire la recunoașterea calificărilor profesionale, la înregistrarea autovehiculelor lor și la schimbarea permiselor de conducere. De asemenea,

¹⁴⁵ Directiva 2005/29/UE din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori, JO L 149, 11.6.2005, p. 22-35.

¹⁴⁶ Directiva 93/13/CEE din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, JO L 95, 21.4.1993, p. 29-34.

¹⁴⁷ Directiva 99/44/CE din 25 mai 1999 privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe, JO L 171, 7.7.1999, p. 12-16.

¹⁴⁸ http://ec.europa.eu/your-rights/help/individuals/index_ro.htm.

¹⁴⁹ Una dintre posibilitățile pe care le au cetățenii este soluționarea problemelor prin mediere eficientă sau prin alte metode alternative de soluționare a litigiilor. Directiva privind medierea prevede un cadru european care permite cetățenilor UE să beneficieze pe deplin de mediere ca mijloc de soluționare a litigiilor, indiferent dacă acestea sunt de natură comercială sau țin de dreptul familiei (Directiva 2008/52/CE din 21 mai 2008 privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială, JO L 136, 24.5.2008, p. 3-8). În 2016, Comisia a adoptat un raport privind aplicarea acestei directive [COM(2016) 542 final].

cetățenii pot obține informații referitoare la drepturile consumatorilor¹⁵⁰, la modul în care pot să obțină ajutor în cazul în care se confruntă cu discriminarea, să reclame un tratament inequitabil din partea unui organ al UE, să raporteze o încălcare a legislației UE de către autoritățile naționale sau să primească asistență consulară atunci când se află în afara UE, într-o țară în care țara lor de origine nu are misiune diplomatică¹⁵¹. În 2015, pagina web a avut 11 079 de vizitatori, ceea ce reprezintă o creștere cu 86,6 % față de anul anterior.

Comisia oferă deja informații ușor de utilizat, în mai multe limbi, cu privire la drepturile cetățenilor UE¹⁵² și se străduiește să facă informațiile de pe paginile sale web mai ușor de găsit și să ajute cetățenii să îi înțeleagă mai bine activitatea. În prezent, Comisia își implementează programul de transformare digitală¹⁵³, care încearcă să prezinte informații relevante într-un mod ușor de înțeles.

Acțiunea 12 (1): Promovarea cunoașterii de către cetățeni a drepturilor lor de cetățeni ai UE, în special a celor electorale, prin lansarea, cu ocazia Zilei Europei din mai 2014, a unui manual care să prezinte drepturile care decurg din cetățenia UE într-un limbaj clar și simplu

În 2014, Comisia a publicat un manual – „Știați că...? 10 drepturi UE dintr-o privire”¹⁵⁴ – și o nouă versiune actualizată a broșurii sale „Europa ta, drepturile tale” în toate limbile oficiale ale UE, pentru a spori cunoștințele și a crește nivelul de conștientizare al cetățenilor cu privire la drepturile lor de cetățeni ai UE¹⁵⁵. Aceste publicații au fost distribuite la scară largă, inclusiv prin intermediul reprezentanțelor Comisiei și prin centrele de informare Europe Direct. Ele explică într-un limbaj accesibil pentru cititori unele drepturi specifice ale cetățenilor UE, cum ar fi posibilitatea de a restitui bunurile defecte comandate online, de a beneficia de costuri reduse de roaming sau de a obține despăgubiri pentru zborurile anulate. Sunt prezentate situații din viața reală, inclusiv participarea la alegerile europene și locale, cetățeni care își fac auzită vocea și cetățeni care își exercită dreptul la liberă circulație, dreptul de a beneficia de asistența medicală necesară în orice țară din UE, precum și drepturile de consumatori și de călători. De asemenea, aceste publicații explică modul în care poate fi contactată UE în limba fiecăruia și modul în care se pot obține informații și asistență cu privire la drepturile dumneavoastră care decurg din cetățenia UE.

Acțiunea 12 (2): Propunerea unor soluții constructive pentru a permite cetățenilor UE care trăiesc într-o altă țară a UE să participe pe deplin la viața democratică a UE, păstrându-și dreptul de vot în cadrul alegerilor naționale din țara lor de origine

¹⁵⁰ Achiziționarea de produse/servicii în țara în care locuiește cetățeanul, achiziționarea de produse/servicii într-o altă țară din UE, soluționarea extrajudiciară a unei reclamații împotriva unei bănci, a unei societăți de asigurări, a unui fond de investiții etc., efectuarea/primirea de plăți în străinătate în UE sau soluționarea extrajudiciară a litigiilor pentru produse cumpărate online.

¹⁵¹ În cazul în care, de exemplu, pașaportul este pierdut sau furat, în caz de accident grav, boală sau deces sau de infracțiuni comise cu violență, arestare sau detenție, ajutor de urgență/repatriere.

¹⁵² http://europa.eu/youreurope/citizens/index_ro.htm

¹⁵³ http://ec.europa.eu/ipg/basics/web_rationalisation/index_en.htm. Programul va fi pus în aplicare treptat până la sfârșitul anului 2017.

¹⁵⁴ http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/10_eu_rights_en.pdf.

¹⁵⁵ <http://bookshop.europa.eu/ro/europa-ta-drepturile-tale-pbKM0214968/>.

Cinci state membre (Danemarca, Irlanda, Cipru, Malta și Regatul Unit) au în prezent în vigoare norme care prevăd pierderea drepturilor cetățenilor de a vota la alegerile naționale, pur și simplu pentru că și-au exercitat dreptul la liberă circulație în UE. Deși, în conformitate cu tratatele UE, statele membre au competența de a stabili cine poate beneficia de dreptul de vot în cadrul alegerilor naționale, practicile în materie de privare de dreptul de vot pot afecta negativ dreptul la liberă circulație în UE.

La 29 ianuarie 2014, Comisia a adoptat o recomandare¹⁵⁶ prin care invită statele membre în cauză să permită resortisanților lor care fac uz de dreptul la liberă circulație să își păstreze dreptul de vot în cadrul alegerilor naționale, în cazul în care se dovedesc în continuare interesați de viața politică a țării lor, inclusiv prin solicitarea de a rămâne înscrși pe lista electorală. Comisia a recomandat, de asemenea, ca statele membre respective să își informeze cetățenii în mod corespunzător și în timp util cu privire la condițiile și modalitățile practice de păstrare a dreptului de vot la alegerile naționale. Comisia continuă să monitorizeze situația din aceste state membre.

<i>Acțiunea 12 (3): Analiza modalităților de consolidare și dezvoltare a spațiului public european</i>

Comisia finanțează și cofinanțează producția sau difuzarea de produse multimedia (radio, TV, internet etc.), prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă europene – respectând, în același timp, pe deplin independența editorială a radiodifuzorilor – în parteneriat cu radiodifuzorii, cum ar fi Euronews, în mai multe limbi. De asemenea, Comisia produce și difuzează programe europene în șase limbi diferite și finanțează reviste cu tematică europeană.

¹⁵⁶ De abordare a consecințelor privării de dreptul de vot pentru cetățenii Uniunii care își exercită dreptul la liberă circulație [COM(2014) 391 final].